

ועדת החקירה האזרחית לאסון ה-7.10

ישיבה מיום 19 בספטמבר 2024

נוכחים:

חברי הוועדה:

השופטת בדימוס ורדה אלשיך, יו"ר הוועדה
 רנ"צ בדימוס שלמה אהרונישקי, מפכ"ל
 המשטרה לשעבר
 אלוף במיל' איל בן ראובן
 מר רפי בן שטרית, ראש עיריית בית שאן
 לשעבר

עדים:

גב' גפן ימין, מנהלת חמ"ל השינוע האזרחי
 גב' אייר חלב, מנהלת חמ"ל השינוע האזרחי
 מר רועי סלומון, מייסד עמותת "לב בטוח"
 ד"ר אודי לוי, ראש יחידת "צלצל" של המוסד
 לשעבר

פרוטוקול

נכנסות העדות גב' גפן ימין וגב' אייר חלב, מנהלות חמ"ל השינוע האזרחי.

שלמה אהרונישקי: בוקר טוב לכן. תודה שהסכמתן להגיע. אנחנו נתחיל. נרצה לשמוע מכן בעיקר על הפעילות שלכן מאז ה-7.10, או מתי שהוקמתן. מול מי עבדתן, איך ניהלתן את העניינים, למה בכלל עבדתן לצורך העניין. זה פחות או יותר הדברים. אנחנו נשאל שאלות. מה השם?

אייר: אייר חלבי.

גפן: גפן ימין.

שלמה אהרונישקי: מאיפה? ובמה עוסקת?

אייר: תל אביב. אני עובדת בסטארטאפ.

גפן: גם אני עובדת בסטארטאפ, בתחום של אופרציה.

שלמה אהרונישקי: אוקיי. אז מי רוצה להתחיל?

גפן:

טוב, אז אני אתחיל לספר. באמת אני ואייר ייסדנו את חמ"ל השינוע הארצי כבר בבוקר ה-7.10, ממש ככה במשפט על הפעילות של החמ"ל - המטרה שלנו הייתה לשנע כל דבר שקשור למאמץ. המלחמתי, בין אם זה חיילי מילואים, חיילים רגילים, מפונים שהיה צריך לפנות מאזור הלחימה, בעלי חיים שנשכחו בעוטף, ציוד ועבודה מול חמ"לים. החמ"ל קם כבר בבוקר ה-7.10. הדבר הראשון שנפתח זה היה קבוצת וואטסאפ, שהמטרה שלו הייתה לחבר בין חיילי מילואים שאנחנו מכירות לבין אזרחים עם רכב שיכולים לשנע אותם. בכל זאת, יום שבת ולאף אחד אין איך להגיע לאן שהוא צריך. תוך יומיים הגענו כבר ל-5,000 איש בוואטסאפ, הוואטסאפים קרסו, ואייר ואני קמנו בבוקר ל-500 הודעות מאנשים שאנחנו לא מכירות, ולדעת לעשות את השידוך בוואטסאפ היה מאוד קשה. אני חושבת שמשם ההבנה להפוך את זה למערכת, כדי שנוכל להגיע לכולם ולעזור להם. ההבנה הייתה מהירה, כבר מהיום הראשון. הצטרף אלינו בחור בשם יובל פרס, שהוא עובד בהייטק, ואמר אני אבנה לכם אתר שיאסוף את כל הפניות. אנחנו אמרנו אוקיי, מעבירים את זה מוואטסאפ למערכות שונות, ואז קיבלנו את הכול בטבלה, והיה לנו כבר צוות גדול של משבצים שידע לעבור על כל הבקשות ובעצם להסתכל עליהן ברשימה, וזה עזר לנו לעשות את זה בצורה יותר יעילה. בהמשך הצטרפה בחורה בשם לנה, שהיא הציעה לעביר את הכול למאנדיי, וזה היה משמעותית עזר לייעל את כל התהליך מבחינת היכולת שלנו לתת מענה בשטח, לעשות גם שיבוצים נכונים וגם לענות לכולם, מה רלוונטי ומה לא. לא כל שינוע דומה לאחר, אחד זה שינוע של ציוד, אחד של משפחה, אחד של בעלי חיים, של מזון. כל אחד מסוגי השינוע דורש דברים אחרים. אני אציין גם על קצין סייבר, פיני, ביום הראשון בגלל שהיינו אחד החמ"ל הראשונים שקמו אז יחסית

שמעו עלינו בצורה מאוד מהירה, ופנה אלינו קצין סייבר בשם פיני ואמר לנו את הדבר הבא: "יש כאן בעיה בטיחותית מאוד רצינית, בכל יום שגרתי אם חייל או מילואימניק עולה על טרמפ או משהו, אז זה משפטי". היינו כבר בסיטואציות של חיילים שנחטפו, ציוד שנגנב, ובזמן מלחמה מה שנקרא לחבר את כוחות הביטחון לאזרחים יכול להיות גם מאוד מסוכן, כי אנחנו לא יודעים איזה מפגע ירצה להסתכן. אז באמת כבר ביום הראשון או השני ישבנו איתו בשביל להבין מה המינימום הבטיחותי שאנחנו יכולים לעשות כדי לאפשר את האיחוד בין אזרחים לכוחות הביטחון בצורה קצת יותר בטיחותית. הוא ממש ישב איתנו ועזר לנו להבין מה מבחינתם התנאים הלגיטימיים שאפשר בהם להסיע כוחות ביטחון שאזרחים יעשו את זה.

סליחה שאני מפריע, אני רוצה לשאול אותך, מה פתאום אתן עושות את זה? מה ב-7.10, ב-8.10, אתן עושות מה שהמדינה צריכה לעשות, משרד התחבורה צריך להסיע אנשים, הצבא צריך להביא ציודים, משרד אני לא יודע מה צריך להעביר חיות מהיישובים ליישוב ששם היום מגדלים את החיות שבאו מהעוטף. מה פתאום אתן מתעסקות עם זה בכלל, ולמה? מה הביא אתכן לדבר הזה? מה שאני שומע מהדברים היפים שאתן עושות, בא לי לחבק אתכן על מה שאתן עושות, אבל מה שאני שומע זה מדינה לא מתפקדת, ואתן כאזרחיות ב-7.10-8, אז אני עוד האמנתי שמדינת ישראל עוד עושה משהו, היום אנחנו יודעים שלא כל כך, עד היום יש אזרחים שעושים דברים שהמדינה צריכה לעשות, אבל ב-7.10-8 מה מביא אתכן לעשות את זה?

אני אוסיף משהו. נגיד התחלתן ב-7.10, ראיתן בלגן לא נורמלי. פניתן למישהו בממשלה, משרד התחבורה, הוטרינר הראשי, פניתן למישהו?

איל בן ראובן:

ורדה אלשיך:

- אייר: אני מענה קודם לשאלה של איל. מה גרם לנו לפעול? ראינו שאף אחד לא פועל, זה היה באזור 11:00 בשבת ב-7.10. ראינו שאין תפקוד, שיש פניות של חיילים ויש צורך. פשוט עשינו את זה, אני מגיעה מניהול פרויקטים, וגפן מניהול אופרציה. אני חושבת שהיה לנו מאוד טבעי להתחיל את המערכ הזו ולהפעיל אותו. לא פנינו לשום גורם, ראינו שהמדינה בשוק. הכנסת פנתה אלינו. שרים בתוך הכנסת פנו לשינוע, זה היה ביום השני, ב-8.10. אצלי היה כבר ביום השני.
- איל בן ראובן: את אומרת שב-8.10 פונים אליכן שרים ומבקשים שאתן תשנעו חיילים או תעשו פעולות?
- אייר: כן.
- איל בן ראובן: איזה שרים? אני לא בטענה. מי השרים שמתקשרים?
- אייר: היה את מאיר עטייה, חבר כנסת. היה עוד מישהו בשם בן, אני יכולה לברר את שם המשפחה שלו. מאי משה.
- ורדה אלשיך: מאי גולן?
- איל בן ראובן: אלה כנראה יועצים של חברי כנסת.
- אייר: היו גם יועצים. הם פנו אלינו במטרה שנעשה שינועים. בהמשך רצו לקחת את המערכ שבנינו ולהטמיע אותו ולעשות ממנו חמ"ל כנסת.
- איל בן ראובן: אלה יועצים של חברי כנסת שאמרו שנעשה חמ"ל כנסת ושהכנסת תפעיל את השינוע?
- אייר: כן, אבל יש פה כוכבית לא קטנה. ההתנהלות שם הייתה גרועה לחלוטין. בהמשך הבנו שהם בכלל מתנהלים עם טבלאות אקסל, זה היה כבר בשבוע השני. לנו כבר הייתה מערכת מאנדיי, היינו מתפעלים בצורה שוטפת ומהירה. הם עובדים עם טבלאות אקסל. חשוב לציין שזה מאוד מיושן. בלתי אפשרי להעביר פניות של

עשרות אלפי אנשים בתוך מערכות אקסל. הם עבדו מאוד לאט. לפרקים גם היו נעלמים.

איל בן ראובן: למי את מתכוונת "הם"?

אייר: גם היועצים וגם חברי כנסת.

ורדה אלשיך: איפה ישבתן?

אייר: בבתיים. אני גרה בתל אביב, באותה תקופה גרתי בראשון לציון.

שלמה אהרונישקי: אני רוצה שתחדדי. הם ביקשו לקחת את הפרויקט אליהם, איך זה בוצע פיזית? הם התחילו לנהל את זה?

אייר: בפניות הראשונות הם רצו שנעשה שינועים, בשבוע השני הם עשו כבר חמ"ל כנסת שלהם ואז פנו אלינו כדי שנטמיע את המערך שלנו בתוך חמ"ל הכנסת. אבל יש כוכבית מאוד גדולה, הם רצו שנעבוד רק בשעות עסקים, 8-20, בלי שבתות, בזמן מלחמה.

גפן: ועל זה לא הסכמנו.

אייר: בשבועיים הראשונים נשארנו שם שעתיים, עבדנו מסביב השעון גם אנחנו וגם המתנדבים שלנו, ככה שזה היה מצחיק.

איל בן ראובן: בשבוע השני את אומרת יש רעיון שעולה מיועצים של חברי כנסת להקים חמ"ל בכנסת, שאתן את הפעילות שלכן תעבירו אליהם.

אייר: נכון.

איל בן ראובן: בתנאי אחד, שבתות וחגים לא, וגם בשעות הערב צריך לישון. הלוחמים לוחמים, אבל השינוע אנחנו ננוח, כי אנחנו צריכים לישון בלילה.

אייר: כן. ואני יכולה לומר שרוב השינועים היו גם לאחר 20:00-21:00, עד לפנות בוקר.

יש לנו נהגים שהיו חוזרים בשעה 3:00 בבוקר ובשעה 4:30 כבר יוצאים לעוד

נסיעה. מיותר לציין שאין שעות במלחמה. כולם נלחמים וכולם נרתמים, לא משנה באיזו שעה. הכנסת פשוט החליטה שהיא עובדת עד 20:00. מבחינתנו ידענו שאנחנו ממש לא מוכנות לבטל את המערך בצורה כזו. מבחינתנו זה היה ביטול לגמרי, כי שוב, עבדנו מסביב לשעון, ראינו את כל המאמצים של החיילים, של המתנדבים, של כל הארץ. זהו, ככה באמת סירבנו להצעה.

איל בן ראובן: אוקיי, ואיך זה נמשך?

אייר: הקמנו את המערכות הטכנולוגיות של מאנדיי, אחרי זה המשכנו פיתוחים טכנולוגיים אחרים. המשכנו לגייס מתנדבים, להכשיר אותם, לבצע שינועים, התממשקנו לעוד חמ"לים גדולים כדי להיות הזרוע המבצעת שלהם.

איל בן ראובן: של מי למשל?

אייר: החמ"ל של עומר אדם למשל, אחים לנשק.

שלמה אהרונישקי: הייתן בשיתוף פעולה איתם?

אייר: כן. עם "לב אחד" חמ"ל בשרון.

שלמה אהרונישקי: כמה זמן עבדתן?

גפן: לאורך כל המלחמה.

שלמה אהרונישקי: תגדירי, היא נמשכת.

גפן: אפשר לראות באמת שינויים בשטח. אם בתחילת המלחמה זה היה יותר תנועה של אנשים, אני חושבת שכל השבועיים הראשונים זה היה לפנות מפונים ולהסיע כוחות לאותם אזורי לחימה, אחר כך זה בעצם התגבש ליותר שינועים של משאיות ולהזיז ציוד. הזזנו את האנשים, עכשיו צריך להביא ציוד, או להתחיל להסיע מזרנים לבסיסים כי לא היה לחיילים איפה לישון, מזון לבסיסים, ציוד צבאי.

איל בן ראובן: איך אתן יודעות שצריך להביא ציוד? מי פונה אליכן? החיילים, הצבא? איך זה

עובד? צריך עכשיו להעביר מזרנים מבסיס איקס לחיילים בשטחי כינוס בעזה.

גפן: שאלה מעולה. אני אענה על זה. איך בעצם אנחנו יודעות מי פונה אלינו? זה מאוד

תלוי בגודל השינוע. אם זה חייל בדרגה יותר נמוכה או שהוא צריך רק את

הקיטבג שלו או משהו בודד, אנחנו יודעות לשנע את זה עם מתנדבים, רכב

פרייבט שיודע לנסוע. אם זה משהו יותר רציני, כמו בסיס שלם שהיה לו מחסור

מים שביקש לשנע 2,500 ליטר, אז זה כבר משאיות. כשאנחנו מדברים על דברים

כמו 2,500 ליטר, 1,500 מזרנים, אנחנו מבקשים לדבר עם פיקוד מסוים, דרגה

יחסית גבוהה, כמה שיותר גבוהה. את זה אימתנו מול איש קשר בתוך אט"ל.

הייתי מוודה איתם שהם מכירים את המשימה, שנייה להבין שאין פה כפל

משימות. אנחנו רוצות לדעת שהציוד הנכון מגיע למקום הנכון, ולא עכשיו יש כפל

משימות ויותר מדי ציוד מוזרם לבסיס אחד, ויהיו חוסרים בבסיס אחר. אנחנו

רוצים להיות יעילים. היה סנכרון כל הזמן בינינו לבין אט"ל.

איל בן ראובן: כלומר יש גורמים שמשתפים אתכן פעולה באט"ל. אם לא מטפלים, אז אתן

מטפלות, והם נותנים את האישור ואתן עושות את זה יעני במקום אט"ל.

שלמה אהרונישקי: אתן רכשתן ציוד או רק העברתן ממקום למקום?

גפן: אנחנו לא התעסקנו בכלל עם רכישה או איסוף של ציוד, החמ"ל התרכז רק

בשינוע מנקודה א' לנקודה ב'. זה גם מה שראינו בשטח כמחסור העיקרי.

ורדה אלשיך: איך הציוד הגיע אליכן?

גפן: הוא לא הגיע אלינו, אין לנו מחסן. לא היינו אוספים את זה לאיזה מחסן או משהו.

איל בן ראובן: אני מבין שהמתנדבים כולם אזרחים, נגיד אני אזרח עם משאית, אני פונה אליכן, אני מעביר את הציוד. זו דוגמה של אחד, אני מבין שהיו לכן כאלה רבים שעשו את העבודה.

גפן: היו לנו מעל 600 אנשים עם רכבים, משאיות ואוטובוסים שהסכימו לנסוע ממש מהחרמון ועד אילת, גם נהגי אוטובוס. עבדנו עם חברת סופרבוס, מתאם אוטובוסים שעזר לנו בשינועים יותר גדולים.

שלמה אהרונישקי: טיפלתם גם בטיפול נפשי או דברים כאלה?

אייר: כן. לי יצא לחבר בין פסיכולוגים לבין חיילים או אנשים ששרדו את הנובה, או לחילופין אנשים שהיו בהתקפי חרדה. אני קיבלתי טלפון מילדה בת 13 בערך שנכנסה להתקף חרדה. אני חושבת שזה היה באזור 22:00 בלילה, פשוט מצאתי את עצמי נותנת לה עזרה נפשית. ההורים שלה לא ידעו כבר איך לעזור לה. זה היה כבר ארבעה ימים לתוך הלחימה. אז בפועל אולי לא יצא לנו לעשות את זה כל הזמן, אבל כן היו פעמים שחיברנו בין אנשים רלוונטיים לאנשים שהיו צריכים את העזרה הזו. ולשאלה על ספקים או על ציוד, אנחנו לא רכשנו כלום מלבד שוברי דלק לנהגים שלנו, שזה היה ממש בחודש האחרון. קיבלנו תרומה מאוד גדולה מחברת (?), והצלחנו באמת לקנות שוברי דלק שיעזרו לנהגים שלנו. יש לנו נהגים שעשו מספר בלתי מבוטל של קילומטרים, לחלקם הלך המנוע. חלק קנו אפילו רכב חדש. הם מדהימים, הם באמת מסרו את נפשם למערך, למלחמה, לשינועים, תרומות. באמת העניקו הכול, גם אם זה לנסוע לגורמים מסוכנים.

איל בן ראובן: אני רוצה לשאול בדיוק את השאלה הזאת. נהג כזה שאתן מכירות אותו, והוא עכשיו מגיע לרצועת עזה, הוא כמובן לא עובר את הגדר אבל מגיע לשטחי כינוס.

אנחנו יודעים שנפגעו חיילים בשטחי כינוס לא מעט. איך מתגברים על הבעיה הזאת? מבחינת ביטוח וכו'.

גפן: מן הסתם לא היה לנו ביטוח, זה לא היה אפשרי. היו מאות מתנדבים, לא היה אפשר לבטח. כן היו מגיעים לאזורים מסוכנים. במצבים שהיו צריכים להגיע לאזורים מסוכנים היינו עובדים עם חמ"לים שאוספים אזרחים עם נשק, ולכל נסיעה כזאת היה מצטרף אזרח עם נשק.

שלמה אהרונישקי: טיפלתן גם באזרחים?

גפן: גם באזרחים. את השבוע הראשון, ממש רכבים שנסעו בשביל להסיע כוחות לשטח היו חוזרים עם אזרחים מפונים.

שלמה אהרונישקי: ואתן בעצם היה חמ"ל שמגיב, פונים אליכן ואתם מתווכים ומבצעים.

גפן: כן. המטרה שלנו הייתה באמת להניע דברים מנקודה לנקודה. לא עסקנו באיסוף מזון, הכנת מזון, לא היה לנו האנגר שאחסנו בו דברים. 600 מתנדבים ומעלה, וכולם פזורים בכל רחבי הארץ. כל מה שצריך זה טלפון ויכולת לתאם בין כולם.

אייר: היו פניות יוצאות דופן. למשל הצבא שביקש לשנע מוצרי חלב. הוא ביקש שנשיג לו משאיות קירור.

איל בן ראובן: מי פונה אליכן מהצבא? אט"ל?

אייר: לא. התקשר אליי מפקד, לא זוכרת בדיוק איזה בסיס. הוא הציג את עצמו כמפקד ככה וככה, אחרי הבירור הבנו שזה באמת הוא, והוא ביקש שפשוט שנע מוצרי חלב כי אין להם משאיות קירור. התקשרנו לחמ"לים שאנחנו עובדים איתם, לאנשי קשר פרטיים, לבדוק למי יש משאיות קירור. הצלחנו להוציא את השינוע הזה. היו חלקי טנקים שביקשו לשנע.

איל בן ראובן: מי? הצבא?

- אייר: חיילים.
- איל בן ראובן: חייל מתקשר, אומר חסר לי חלק למרכבה 4 שלי, ואני מבקש שתעבירו לי את זה? אני יודע שזה ישנו בתל השומר, ואני רוצה שתעבירו את זה לשטח?
- אייר: בדיוק.
- איל בן ראובן: אתם מעבירים חלקי טנקים?
- אייר: אין לנו ברירה. רחפנים, ציוד רגיש. ברגע שהיה ציוד רגיש, יצא לנו לעשות כמה שינועים של זה, זו נסיעה שפקחנו עליה יותר עיניים. אני חושבת שליוונו עם נשק את הרחפנים שסייעו בלחימה לחיילים.
- איל בן ראובן: סתם בשביל מקרה הבוחן, תארי לי את סיפור הרחפנים. מי פונה, איך פונה, איך זה מגיע. תני לי להבין איך זה עובד.
- אייר: מקבלים פנייה בטפסים שלנו, ורשום רחפנים, נדרש משאית.
- איל בן ראובן: מי זה הדורש? חייל, יחידה?
- אייר: זה היה חייל. אני לא זוכרת.
- גפן: אני גם לא זוכרת ספציפית. אני יכולה לשתף במקרים אחרים. ספציפית על שינוע רחפנים לא עסקתי בזה, אז אני לא יודעת לספר את הפרטים. אני יכולה לשתף בשני מקרים אחרים שהייתי אחראית עליהם. לצורך העניין באמת המשאית עם 2,500 ליטר מים לבסיס צאלים. התקשר אליי מפקד בדרגה מאוד בכירה. אני לא בקיאה, אבל דרגה מאוד בכירה. הוא מתקשר אליי ואומר לי, אחרי שבאמת הזרמנו מאוד חיילים לבסיס צאלים, "תקשיבו אנחנו נמצאים כאן במצב חירום. אני לא מדבר על זה שלחיילים אין איפה לישון, אין לנו מים". היה מחסור מים חמור בבסיס צאלים, לרמה שהוא אמר לי "בסיס שלם על ארבעה צינורות מים", אין להם מים לשתייה. באמת הוא ביקש מאיתנו, הוא מצא איזה מרלוג אזרחי שמוכן

לתרום להם 2,500 ליטר מים, בקריית שמונה. מטורף המסע הזה. המרלו"ג הסכים לתרום להם את הכמות הזאת, והוא ביקש שנעזור לו לשנע את זה. מהרגע הזה הרמתי טלפון לאט"ל לשאול אם הם מכירים את הפנייה הזאת, הם אישרו לי שזה אמתי, יש מחסור חמור במים. שאלתי אם אתם מטפלים בזה, אמרו לי כן. אמרתי מתי? עוד ארבעה ימים. זו הייתה התשובה שלהם. זה היה בשבוע הראשון למלחמה. הם נתנו לנו פרק זמן של ארבעה ימים. אמרתי להם תקשיבו, אין להם עכשיו מים. אנחנו ממשיכים להזרים לשם כוחות, צריך להביא לשם מים. התשובה שלהם הייתה "אנחנו צריכים את האזרחים". זה לא רק מהם שמעתי. יש מקרה שאותי אישית צמרר, החלטנו שאנחנו נכנסים לתמונה ומשנעים את הדבר הזה. עד שהצלחנו להשיג משאיות לצערי לקח כמה שעות כי זה היה שינוע מורכב. פנינו לאדם שהמרלו"ג האזרחי שלו, והוא עדכן אותנו שיצאה הנחיה מהממשלה שאסור לפתוח מרלו"גים אזרחיים. הצבא לא הצליח לשנע ממקום למקום, אז אסור לפתוח מרלו"גים אזרחיים כי זה שייך לאזרחים, אי אפשר לקחת את זה משם. הוא לא הסכים לשחרר לנו את זה. ולצערי באמת אותו בסיס היה צריך לחכות לאט"ל, כבר לא היה לנו מה לעשות בסיטואציה הזאת.

ורדה אלשיך: אני פשוט לא מאמינה למה שאני שומעת, אז אני רוצה להבין אם שמעתי נכון. אתן פניתם וביקשתן לשנע מים, אז אמרו לכן שיעשו את זה בעוד ארבעה ימים? גפן: כן.

שלמה אהרונישקי: אתן עבדתן 24/7 פחות או יותר, מי היה שם שנתן תגובות? רק אתן או שהיה לכן צוות?

גפן:

החמ"ל היה מאוד גדול, שהורכב מחמש מחלקות מקצועיות. כולם ישבו בבתיים שלהם. אני ועוד כמה מתנדבים הייתה לנו תקופה שישבנו במשרדים של חברת הייטק בתל אביב. ישבנו שם בעיקר בשביל רגע לצאת מהבית, כי רוב המתנדבים שלנו באמת עבדו מהבית. כל מה שהיה צריך זה מחשב וטלפון, הפיזור שלנו היה בכל הארץ, והיו גם מתנדבים בחו"ל. התחלתי לספר בהתחלה, באמת מהעניין הביטחוני שהיה מאוד מסוכן, היה סכנה לשלב בין אזרחים לנוחות הביטחון, שיחטפו חיילים או יפגעו במישהו, אז היינו צריכים להוסיף שכבה של הגנה. עשינו שיתוף פעולה עם ע' קב"ט של רשות שדות התעופה, שהם בעצם אימתו כל בן אדם שהיה נכנס אלינו לחמ"ל, בין אם זה נהג או מישהו שרק ביקש לשנע ציוד ובין אם זה מתנדבים אצלנו בתוך החמ"ל. הם היו קודם כל מעלים תמונת פנים שלהם, תמונת ת.ז., ע' קב"טים היו מאמתים במטרה לזהות חשודים. זה לא היה שיתוף פעולה רשמי איתם, אבל אנחנו עבדנו עם ע' קב"טים של אל על וארקיע, וזה מה שהם עשו. זה אנשים שפזורים בכל העולם, הייתה לנו ממש מחלקת אימות ביטחוני שיושבים בכל העולם, בחו"ל. נניח 3:00-4:00 לפנות בוקר כשצריך לתת מענה לאימות ביטחוני היו לנו אנשים שאצלם זה שעות יום וזה מה שהם עשו. בדיעבד זה גם הוכיח את עצמו, כי באחת הפעמים כשמישהו הגיש בקשה להיות נהג לרכב, ראו שיש אי-תאימות בת.ז., משהו נראה שם קצת לא בסדר. אותו מענה ביטחוני כלל שיחת וידאו עם אותו בן אדם. בהתחלה הכול היה נשמע בסדר, ואז לאט לאט הוא שמע צעקות בערבית ברקע. אותו בן אדם נלחץ, ניתק את הטלפון, והיה נראה משהו חשוד. בדיעבד אותו מאמת ביטחוני העביר את אותו מספר טלפון לגורמים שיכלו לאמת מה קורה, מי זה בן האדם הזה, ובאמת למדו שהוא מקושר עם גורמים שהיו שמחים להזיק לנו, בוא נגיד ככה. היו

לנו שני מקרים כאלה, ולא לקחנו סיכון בדברים האלה, אז ממש הייתה לנו רשימה של חשודים שלא נכנסים לנו לתוך המערך.

שלמה אהרונישקי: אתן עדיין עובדות?

גפן: לא, המערך נסגר בסוף פברואר.

שלמה אהרונישקי: למה נסגר?

גפן: כמות הפניות הייתה כבר מאוד נמוכה. המערך הגיע למצב שהוא יודע לעבוד בקנה מידה מאוד גדול. לקראת הסוף בפברואר היינו מקבלות 30-40 פניות ביום, אולי אפילו קצת פחות. כבר כוח האדם, כל האנשים שהיו, היה מאוד קשה להחזיק את זה.

ורדה אלשיך: אז מי עושה את זה במקום היום?

גפן: היום החמ"ל לא פעיל. מי שעושה את זה היום זה אזרחים, יש קבוצות וואטסאפ של טרמפים עדיין שקיימות שמעלים שם ואז מחברים. ההיצע והביקוש מאוד ירד. כל מי שצריך להגיע לאנשהו כבר הגיע. כל הציוד כבר הגיע. המסות הגדולות כבר לא שם.

ורדה אלשיך: וטוב שכך.

איל בן ראובן: שאלה, מישהו אמר לכן מהגורמים הרשמיים, מהצבא, מאט"ל, תודה? מישהו התקשר לומר לכן תודה על העבודה? שאלה שנייה האם אתן כותבות ספר כדי שנלמד איך ללמד אזרחים איך במלחמה הבאה לעזור למדינה לעבוד. אני שואל את זה בחיך, כי באמת אני אומר לכן, אני הייתי בצבא בדרגות מאוד בכירות, ניהלתי מלחמות לצורך העניין, ואני נפעם מהסיפור שלכן מהפן של העשייה שלכן ומהפן שלא ככה זה צריך להיות. זו הקיצוניות. זו עוד תמונה של אזרחי מדינת ישראל, רק אני חושב עליכן על הדמיון בכלל להתחיל להפעיל את הדבר הזה, כי

אני מכיר עוד הרבה אנשים, כמו אדם אצלי ביישוב שקנה משאית בשביל לשנע מפונים ממקום למקום, ועד היום הוא עובד ומשנע עם המשאית הזאת.

ולשאלה שלו, מי אמר לכן תודה?

ורדה אלשיך:

קודם כל, אני מרשה לעצמי להגיד לכן תודה בשם מדינת ישראל, בשם צה"ל, בשם החברים פה בוועדה כמובן. לשאלות.

איל בן ראובן:

השאלה הראשונה, בכנות, אני לא בטוחה כמה זה רלוונטי. זה לא שמחפשים איזושהי תודה, זה פשוט העניין שאתה רואה את הצורך בשטח, ואם אין אני לי מי לי. זה עניין של להגיב. אם אתה מחכה כמה שעות ואתה רואה שאין תגובה, זה פשוט להתחיל לנוע. אף אחד איתנו בחמ"ל לא חשב שזה יגיע למימדים האלה, זה פשוט להבין מה קורה בשטח ומה צריך. מן הסתם לא תכננו או האמנו שזה יגיע המעבר הזה מקבוצת וואטסאפ שמחברת בין אנשים לממש מערך משומן שיועד לעבוד 24/7 ולשנע מהחרמון ועד אילת מכולות, משאיות, אוטובוסים, רכבי פרייבט. לא דמיינו שזה יגיע לזה. תחدد לי עוד פעם מה השאלה השנייה.

גפן:

אם אתן כותבות ספר או עושות משהו לכתוב את זה. הדבר הזה הוא דבר ללמוד ממנו.

איל בן ראובן:

לא.

גפן:

תתחילו, המלצתי.

איל בן ראובן:

אנחנו גם לא מחפשות את התודה. הדבר היחידי שרצינו ואנחנו רוצות זה שמישהו ייקח פיקוד.

אייר:

תגידו לי, יש לכן נתונים סטיסטיים על מה ששינעתם בחודשים האלה?

שלמה אהרונישקי:

כן, יש לנו 200 טון ציוד צבאי.

אייר:

אפשר לקבל את הנתונים האלה?

שלמה אהרונישקי:

- אייר: כן, אנחנו יכולים להעביר אותם. אנחנו נעביר.
- איל בן ראובן: מה עוד?
- אייר: אוטובוסים שלמים של חיילים, המון המון מזון וחבילות מזון. אני אגיד שוב, אני לא בטוחה ששמעתם, מעל 8,000 מנות מזון לחיילים בשטח, 2,000 מזרנים, רחפנים, ציוד צבאי. היו 4 מטוסים מלאים ציוד שהגיעו דרך עמותה, מדיסון עם ליאון אביטוס, 4 מטוסים מאוסטרליה שגם אותם פרקנו. היה המון, אנחנו נעביר לכם את כל הנתונים.
- שלמה אהרונישקי: זה חשוב.
- איל בן ראובן: המון תודה.
- ורדה אלשיך: אני לא מוסמכת, אבל באמת אני חושבת שכל מי מהאזרחים במדינה היה שומע מה שעשיתן היה אומר לכן תודה.
- אייר: תודה לכם. תודה שאתם עושים את זה.
- גפן: אני אשמח להוסיף משהו.
- חיים רובינשטיין: אולי מילה אחת על הקשר עם משרד התחבורה.
- גפן: לא הייתה תחבורה ציבורית בימי שבת במהלך הלחימה, ובאמת חודש-חודש וחצי לתוך הלחימה בימי שבת עדיין לא הייתה תחבורה ציבורית. אחרי חודש וחצי מירי רגב כן שמה תחבורה ציבורית, הם לא פרסמו את זה בשום מקום ובקושי הייתה היענות, ואז הם ביטלו את זה בטענה שאין היענות. אני חייבת להגיד שזו הייתה נקודה מאוד כואבת, כי היו חיילים שקיבלו אפטרים, שממש סגרו 30 ימי לחימה רצופים, וקיבלו אפטרים של כמה שעות ללכת הביתה, לחבק את אימא ולחזור הביתה, ולא שחררו את אותם חיילים כי לא ידעו איך יחזרו, ולא יכלו לערוב לזה.

אז ימי שבתות היה אצלנו מאוד עמוס, חיילים שפשוט היה צריך רק להוציא ולהחזיר.

שלמה אהרונישקי: באופן פרטני חייל היה מתקשר אליכם?

גפן: לא מתקשר, מגיש בקשה במערכת, ואנחנו היינו יודעים להביא פרייבט שמסיע חמישה חיילים, משאיר אותם בבתים ואז מחזיר אותם.

אייר: יחד עם צמרת פורסט, יזמת חברתית, ניסינו לבטל את אגרת כביש 6 לכל המשנעים, מה שלא צלח. זה היה קטסטרופלי. ניסינו להגיע לאנשים שם, תלושי דלק. חברות הדלק לא הסכימו להעניק שוברי דלק. בהמשך חברת סונול כן העניקה לנו דלק, אבל היא היחידה. כל שאר החברות ממש סירבו בתוקף. כנראה זה לא היה מספיק אטרקטיבי, תרומה למען הלחימה. זה לא היה דבר פיזי, היה מאוד קשה לגייס משהו שהוא לא ציוד ממשי למען הלחימה. בסופו של יום הצלחנו, אבל הם לא שיתפו פעולה. זהו.

איל בן ראובן: האם כן היו פניות, כמו מהצבא, ממשד התחבורה? כמו באט"ל, מישהו החליט לעשות אתכם עבודה. האם במשרד התחבורה היו פניות שתעזרו להם בגלל שהם לא פועלים בשבת?

אייר: לא. ידענו שאין תחבורה בשבת, ממשיכה את גפן, זה היה קטסטרופלי. זה היה כבר חודש אחרי, היו אמורים להיות יציבים ברמת המודעות מתי להפעיל. יכלו בקלות לפנות אלינו, אני מניחה שאנחנו גם לא הגוף האזרחי היחיד שיצרו איתו קשר. לדעתי הייתה להם את האפשרות והם בחרו שלא.

איל בן ראובן: את אומרת שחודש וחצי בעצם לא היה, אחרי חודש וחצי משרד התחבורה כן נתן איזושהי פתיחה, אבל אז אף אחד לא ידע מזה, ואז משרד התחבורה סגר מחדש את עניין השבתות בטענה שאין ביקוש?

גפן: כן.

שלמה אהרונישקי: אני רוצה לשאול עם הניסיון שצברתן מה אתן ממליצות למדינת ישראל במלחמה הבאה.

אייר: אני חושבת שכמו שיש סוכן רדום צריך חמ"לים רדומים. יש לנו דאטה של אלפי אנשים במערכות, ואני מאמינה שגם בשאר החמ"לים. להפעיל חמ"לים רדומים זה מאוד חשוב. למנות ועדה, ממש אנשים שיהיו מוקצים רק לתפקיד הזה בכנסת, להפעיל אותם רק במידת הצורך, וכל הזמן לשמור על אקטואליות ורלוונטיות. אחד הדברים שלדעתי גרמו לחמ"ל להישאר רלוונטי בחודשים הראשונים זה כי ידענו לעבוד מאוד מהר. זזנו תוך כדי תנועה. כל הזמן הדברים השתנו, אם זה נשק לשלוח לאזורים מסוכנים, איך ומתי להקצות. תמיד לזוז תוך כדי תנועה, זה משהו שלא היה. ראינו באמת את המקובעות שהייתה לחברי הכנסת. אני חושבת שזה מה שאני הייתי רושמת, אם באמת היה איזשהו תקנון כזה. גפן?

גפן: אני אתייחס לשני דברים. באמת אולי שני הדברים הכי גדולים ששמנו לב אליהם, הדבר הראשון זה היכולת לסנכרן בין אזרחים, ממשלה וצבא. לכל אחד מהם יש הנחיות אחרות, פועל בקצב אחר, ובאמת חוסר הסנכרון הזה הוביל לבזבז משאבים בשטח, כפל משימות, בזבז זמן. אין לנו זמן לבזבז על הדבר הזה, בין אם זה הדוגמה שנתתי על המשאית שבזבזנו הרבה זמן להבין איך משנעים עכשיו 2,500 ליטר מקריית שמונה לצאלים, ואז יצאה הנחיה שאסור לפתוח מרלו"גים אזרחיים, למול זה שאט"ל בכלל לא לוקחים את האחריות ואומרים זה יגיע רק עוד ארבעה ימים. היכולת לסנכרן בין כל הגורמים בזמן חירום הוא הכרחי להצלחה ולהשרדות. להבין איך מייצרים את זה בצורה טובה, בין אם זה באמת

גופים רדומים או מישהו שאמון רק על הסנכרון הזה, כי לא כל חמ"ל עשה את מה שעשינו שזה לתאם ולוודא עם אט"ל על משימות כאלה גדולות אם באמת צריך אותן. זה דבר אחד. הדבר השני הוא באמת שינוע. אני חושבת שקמו הרבה חמ"לים קטנים לשינוע, זה היה התאגדויות קטנות. אנחנו היינו החמ"ל הרציני היחיד בשטח שעשה את זה בצורה מערכתית. אם היה לנו חבילה שצריכה להגיע מתל אביב לחרמון, אנחנו לא מוציאים רכב אחד למשימה הזאת, הוא יעבור בהרבה נקודות ויגיע לחרמון מפוצץ בצידוד. זה עניין איך לייעל את המשאבים שלך. שינוע הוא משהו שהיה צוואר בקבוק בהרבה מאוד מקומות, כמו המטוסים שהגיעו מאוסטרליה, איך אתה מפזר את הצידוד ומשנע את האנשים בצורה טובה ובטוחה. העניין של הבטיחות מאוד מאוד קריטי. היו יחידות שקיבלו מזון שהתקלקל בגלל ששונע בתנאים לא מספיק טובים. על זה גם כתבנו תקנון איך משנעים מזון בצורה טובה, שעד שזה יגיע ליעד הוא לא יתקלקל. היו מחלקי מזון שלא הספקנו לשנע, כי בשר אחרי שש שעות נסיעה אנחנו לא נסיע את זה לחיילים. וגם מבחינת הצידוד, תקינות של הצידוד, לוודא שלא יגנבו צידוד. אלה שני הדברים - סנכרון, ויחידות שאמונות על התייעלות של שינוע במצבי חירום, שזה מה שהן עושות.

שלמה אהרונישקי: כל הכבוד. תפתחו חברת וולט מתקדמת, אתן עושות את זה בקלות.

ורדה אלשיך: יש לכן בסיס טוב. המון תודה, ויישר כוח גדול. כל הכבוד.

גפן: תודה לכם.

אייר: תודה.

ורדה אלשיך: אני מחפשת מילה יותר חזקה מכל הכבוד, אבל זה מה שמגיע לכן.

אייר: תודה לכם שאתם עושים את זה, זה נדרש והכרחי.

גפן: זה לא ייאמן שאין ועדת חקירה ממלכתית.

שלמה אהרונישקי: טוב, תודה.

אייר: תודה רבה.

העדות יוצאות מן האולם.

נכנס העד מר רועי סלומון, מייסד עמותת "לב בטוח".

ורדה אלשיך: שלום, בוקר טוב. תודה שאתה איתנו והסכמת לבוא אלינו. אני אעשה את זה קצר, כי אני רוצה יותר לשמוע אותך. תספר לנו מה קרה, איך בא לך הרעיון, איפה בא לך הרעיון, איך התגלגלת לשם וכו'. אנחנו נפריע לך עם שאלות שמעניינות אותנו.

העד: קודם כל, תודה על ההזדמנות להעיד פה. אני במקצועי פרופסור לחקר המוח באוניברסיטת חיפה, המחקר שלי נוגע במודעות ומצבי מודעות, כולל מצבים פסיכיאטריים. כחלק מהמחקר שלי אני עוסק גם בחומרים משני תודעה, ואני מלווה גם מחקר שנעשה בארץ בחומרים האלה לטיפול בפוסט טראומה. כחלק מהדבר הזה גם עברתי הכשרה של משרד הבריאות ומפ"ס לשימוש ב-MDMA שנמצא שהוא מאוד אפקטיבי ביחד עם פסיכותרפיה לטיפול בפוסט טראומה. זו פגיעה מתמשכת שהורסת לאנשים את החיים. חוץ מזה אני גם בן אדם שהולך לפסטיבלים כאלה כמו הנובה. ב-7.10, כמו כולנו אני חושב, הזדעזעתי ולא האמנתי.

שלמה אהרונישקי: לא היית בפסטיבל.

העד: לא, הייתי בבית. יצאתי לרוץ, חזרתי ופתאום ראיתי שהמדינה השתנתה, ולא האמנתי למה שקורה. כמו הרבה אנשים, לא ידעתי מה לעשות. ניסיתי ליצור קשר

עם היחידה שלי לצבא ולחזור, ואמרו לי ששחררתי ממילואים לפני עשר שנים, נתקשר אליך. הרגשתי חוסר אונים מאוד גדול. בסביבות שעות אחר הצהריים באחת הקבוצות שקשורות לטיפול הפסיכיאטרי ראיתי הודעה שמבקשים מאנשים שמבינים בטיפול בפסיכידליים לסורוקה, כי מגיעים אנשים מהמסיבה שנמצאים עדיין במצבי תודעה לא רגילים, בהשפעה של חומרים משני תודעה. זה היה רגע כזה שהבנתי מה התפקיד שלי פה, מה אני יכול לעשות ולהיות לעזר, כי הבנתי ברגע הזה שחשוב נורא להגיע לבית החולים לעזור לשני האנשים האלה, אבל זו מסיבה של 4,000 משתתפים, וכל השורדים שלה בעצם חוו טראומה מזעזעת של אירוע טרור המוני, שהרבה מהם היו תחת השפעת חומרים פסיכדליים ומשני תודעה. זה יכול מאוד לשנות חוויה כזאת של טראומה. אנחנו לא מכירים את זה, דבר כזה מעולם לא קרה. זה היה רגע שהבנתי שצריך לעשות משהו ואולי מה אני יכול לעשות. יצרתי קשר עם חברים שלי שעוסקים בתחום, גם בטיפול פסיכדלי, גם במה שנקרא מזעור נזקים פסיכדליים. היום בפסטיבלים גדולים כאלה יש מקום שאם מישהו חווה חוויה פסיכדלית משמעותית עבורו, שהיא אולי יותר מדי, אז יש מקום במסיבה, היו לי שם חברים טובים ששניים נרצחו שם, ואנשים שם יסייעו לך לעבור את החוויה הזאת בצורה מוגנת. אז יצרתי קשר עם חבר שמתעסק בזה, הוא עלה מהדרום ממסיבה אחרת, תפסתי אותו כבר בדרך, ואמרתי לו חייבים לעשות משהו, יש פה מצב מצוקה שאנחנו בכלל לא מבינים את הדבר הזה. הוא אמר לי שזה רעיון מצוין ושהוא יגיע אליי. ואז מה שעשיתי זה הוצאתי הודעה בכמה קבוצות וואטסאפ של הקורס שהייתי פה של טיפול פסיכדלי.

איל בן ראובן: תן לי רק להבין, קצת איבדתי פה משהו. מה שאתה מדבר עליו עכשיו זה טיפול באנשים שלקחו חומרים ולכן עכשיו צריך לטפל בהם. כי יש גם היום טיפול באנשים עם פוסט טראומה וכו' בכל מיני חומרים כאלה ואחרים.

העד: אני אדייק את זה. יש מה שנקרא מזעור נזקים, יש ארגונים בינלאומיים בעולם ובארץ שעוזרים במסיבות לאנשים כאלה שיש להם חוויה חזקה מדי. ההכשרה שאני עשיתי, כמו שאתה מדבר עליה, בעיקר על טיפול ובעיקר לטראומה באמצעות חומרים, בעיקר MDMA, שהוא מה שנקרא חומר שיוצר תחושה של מוגנות, אופריה, תחושה פרו-חברתית מאוד חזקה. הוא החומר שהמחקר המדעי הכי מתקדם בו בעניין איך הוא יכול לעזור בפוסט טראומה. יש מחקרים מאוד חזקים.

איל בן ראובן: גם בארץ?
העד: בישראל השתתפו גם בחלק מהמחקר הבינלאומי הגדול, ועדיין יש מחקרים כאלה בארץ.

איל בן ראובן: אני מתעסק לא מעט עם הטיפול היום של חיילים בעיקר, נדבר על זה אחר כך.
שלמה אהרונישק: אדם שלקח חומרים כאלה ואחרים הפוסט טראומה שלו יותר גדולה או בעייתית? או ההפך?

העד: קודם כל, אנחנו לא יודעים. יש הרבה חומרים שונים, שלכל אחד מהם יש השפעות שונות על המוח ועל התחושה. טראומה נחקרה כבר הרבה מאוד, יש לנו הרבה ידע על טראומה והטיפול בטראומה. טראומה על חומרים זה משהו שאף פעם לא קרה בקנה המידה הזה ואין לנו בעצם תשובות. אני אספר איך יצרנו זרוע מחקרית שעונה על זה.

איל בן ראובן:

אתה אומר שבאירוע הזה ב-7.10 יש תופעה גדולה מאוד של אנשים שנמצאים תחת השפעה של חומרים וכרגע מסתער עליהם אויב, ולכן התגובות שלהם הן תגובות שונות מתגובות של אנשים שלא לקחו חומרים בשלב הזה, או שיש פה איזשהו עניין. אתה יכול להגיד לנו מילה על הדבר הזה? זה מעניין. זה עולה, אבל לא כל כך רוצים לדבר על זה בציבור, כי זה לא כל כך נעים. אבל יש אנשים לא מעט שאומרים שבמסיבה הזאת היו אנשים שהיו קצת בעולם אחר ופגשו את הדבר הזה. מילה על העניין.

העד:

כן. אני יכול להגיד גם מהמון עדויות ששמעתי, יצא לי לנהל מחקר של מאות שורדים, וגם מהמחקר עצמו, מה שאנחנו אוספים מהמחקר עצמו. הדבר הראשון שצריך להגיד, החומרים האלה מגיבים בצורה מאוד שונה. כל סיטואציה כזאת אנחנו יודעים שבפסיכולוגיה כשאתה נכנס למצב של סכנה חלק מהאנשים בורחים, חלק מגיבים אחרת. גם בלי חומרים התגובה האנושית מתפצלת, לכל אחד יש את הסיפור שלו. אין לי ספק שהחומרים מאוד השפיעו, בעיקר על התחושה הסובייקטיבית של מה קורה. אפשר לדמיין שאם אתה- דבר שיוצא מאוד חזק מהמחקר, שהתחלנו עם 1,200 איש, בערך שלישי מהשורדים של המסיבה, רובם מדווחים שהם מרגישים שהחומרים עזרו להם בסוף. זה לא אובייקטיבי, אני לא יודעת אובייקטיבית אם זה עזר, ואנחנו כמובן לא יכולים לשאול אף אחד מהנספים, אבל בתחושה הסובייקטיבית שלהם, שמאוד חשובה אחר כך בשביל איזה נרטיב אתה מארגן, או אם אתה מרגיש אשם, חוץ מקבוצה אחת של אנשים שעישנו מריחואנה ושתו אלכוהול, הקבוצות האחרות כקבוצה מרגישים שזה דבר שעזר להם לשרוד. אני יודע שגם באופן אובייקטיבי חלק מהחומרים האלה נותנים אנרגיה, והיו אנשים שרצו עשרות קילומטרים.

ורדה אלשיך: אני יודעת על מקרה של שתי בנות שהגיעו לבית חולים פסיכיאטרי ומה שעשו כל היום זה רק זה.

העד: חוץ מזה אני יכול להגיד שיש לנו עדויות מחקריות, שאלנו כמה חזק הם הרגישו את ההשפעה רגע לפני המתקפה ורגע אחרי, וכמעט בכל הקבוצות של החומרים שבחנו, החומרים הורידו את האדרנלין והאנשים התעשתו על עצמם. יש גם אנשים שמדווחים שהחומרים פגעו להם בתפקוד.

ורדה אלשיך: מבחינת הארגון של כל העסק הזה, איך ארגנת? אני מבינה שיש שם המון אנשים.

העד: קודם כל, זה לא רק אני ארגנתי. אנחנו שמונה מקימים. ב-7.10 התחלנו לארגן מטפלים, הרוב הוא מטפלות, שיש להן ניסיון גם בטרומה. זה ניסיון מאוד ספציפי. וגם איזשהו ניסיון עם חומרים פסיכדליים, חומרים פסיכואקטיביים, כי זה הרקע של האנשים. אנחנו יודעים שבעצם השיטה הכי טובה למנוע PTSD היא התערבות מהירה. כמו אחרי תאונת דרכים אומרים לעלות חזרה על ההגה, התערבות מהירה סמוכה לאירוע הרבה יותר אפקטיבית. המטרה שלנו הייתה לאפשר איזושהי התערבות קצרת מועד ומהירה לכמה שיותר אנשים. ביקשנו מכל המטפלים, וכמובן הכול בהתנדבות, שיתנו שלושה טיפולים לכל אדם. קחו כמה שאתם רוצים, אבל כל אדם תנו לו שלושה טיפולים. בערב של ה-7.10 כבר התנדבו 60 מטפלים ומטפלות לדבר הזה, שזה מדהים בעיניי. ב-8.10 בסביבות הצהריים העלינו אתר אינטרנט לאוויר, מאוד בסיסי, מאוד מכוער כי אני עיצבתי אותו, והייתה בו קריאה פשוטה - אם הייתם במסיבה ואתם מרגישים צורך, השארנו טופס בסיסי למלא פרטים. אנחנו יודעים שלאנשים במצב הזה קשה להתגייס. אני חשבתי שיהיו 200 איש שיפנו. בערב של ה-8.10 היו לנו 350

נרשמים, 350 שורדים שכבר נכנסו ונרשמו. ובעצם מהערב של ה-8.10 מה שהתחלנו לעשות, משמונה בבוקר ועד עשר בלילה, עשינו משמרות של תיאום טיפול, שבהן לקחנו אנשים מהדאטה-בייס של השורדים, שאלנו איפה הם גרים בארץ, התאמנו מטפל/ת, אולי משהו שאנחנו צריכים לדעת על מה שקרה להם. מצד שני הייתה לנו רשימה של מטפלות שיכולות לעזור, וחיפשנו את ההתאמות. מי יכול לטפל בישראלי שגר ברעננה, מישהו מהמטפלים היה אומר אני, היינו מחברים ונותנים פרטים.

רפי בן שטרית: פנו אליכם גם כאלה שלא היו בנובה או במסיבות? בכלל מהעוטף.

העד: לא בשלב הזה כל כך. פנו אלינו לא מעט הורים, המון המון הורים, שביקשו קודם כל לילדים. בימים הראשונים התגובה הפוסט טראומטית מאוד קשה, היו המון פניות מהורים. גם פתחנו קו חם, הבנו שלחלק מהאנשים למלא את הטופס יותר מדי, והם צריכים טלפון. קיבלנו פניות מהורים שהילדים שלהם כבר לא יוצאים מהחדר כמה ימים, לא מדברים. כל דבר כזה ניסינו לעבוד עליו. אני רוצה להגיד שגם היה פה משהו מאוד יוצא דופן. כלומר, מטפלים רגילים אתם יודעים מה זה, אתה מגיע אליו לקליניקה, טיפול של 50 דקות, חוזה טיפולי, משלמים. פה יש לנו אנשים שחלקם לא יוצאים מהחדר, מה אנחנו עושים? אני ממש זוכר מקרה אחד שבו איזו אימא דיברה איתנו ואמרה "הילד לא יוצא מהחדר כבר כמה ימים, מה אני עושה?" ואמרנו טוב, קחי את הטלפון ושימי אותו מתחת לדלת, ואנחנו ננסה לדבר איתו ולשכנע אותו לדבר עם מישהו. המטפלים שלנו התגייסו ויצאו מהעבודה השגרתית שלהם, הלכו לבתים של אנשים, בזום, בטלפון, בכל אופן העיקר להגיע לאנשים וליצור קשר. הרחבנו את הטיפולים בצורה יוצאת דופן, וזה דבר לא ברור מאליו לאנשים שרגילים לקליניקה.

שלמה אהרונישקי: זיהו מישהו חס וחלילה במצב אובדני נניח, עשיתם עם זה משהו? העברתם למישהו?

העד: כן. הנושא של אובדנות הוא הנושא כמובן הכי מאיים פה, כי כל השאר עוד אפשר לתקן. אני חושב שמהרגע הראשון מאוד הפחיד אותנו, ובאמת אחד הדברים שעשינו שביקשנו מכל בן אדם בטופס לתת הערכה לחומרת המצב, תיאור מ-1 עד 5. זו דרך מאוד רלוונטית בפסיכולוגיה. הרבה פעמים כשמדווחים אובדנות שואלים איך תעשה את זה, לראות אם יש רק תחושה או גם תכנית. עבדנו מסביב לשעון, אנשים שהרגשנו שהגיעו בדרגת חומרה 5 ניסינו ישר להצמיד להם מישהו שידבר איתם. לא היו המון בהתחלה, כל המערכת הייתה מוצפת לחלוטין. עובדות סוציאליות היו מתקשרות אלינו לעמותה. למשל עובדת סוציאלית התקשרה אליי מקצירן לגבי חמישה חבריה שאין לה כלים. הכנסנו אחד אחד לתוך המערכת, וככה הגענו לעוד ועוד אנשים. הגישה שלי, וזה בא מהצד המדעי שלי, הייתה שכל מי שאנחנו פונה ליצור מאגר מידע, גם אם לא נספיק היום, ולא הספקנו. היינו במחסור של מאות אנשים, וכל יום הגיעו עוד ועוד. ביום השני הגיעו עוד 300, ביום הרביעי 250. אם לא נגיע אליהם עכשיו, נגיע אליהם אחרי זה. כלומר נדאג להגיע לכולם. בסוף נתנו סביב יותר מאלפיים התערבויות קצרות.

איל בן ראובן: תגיד, רועי, האם המדינה מתישהו מבינה שיש פה בעיה שהיא צריכה לקחת עליה טיפול? כשאתה מדבר על אלפים של אנשים, זה כבר לא עניין פרטי. מה גם שיש פה אנשים שכנראה זקוקים להרבה יותר משלושה טיפולים. כלומר, הם צריכים טיפול בעניין הזה. יש פה גם שאלה שאולי יותר מקצועית מהעיסוק שלי היום בדברים האלה. אמרת בהתחלה משפט שאתה הבנת שלטיפול המוקדם, להתערבות המהירה, בעצם היא יכולה למנוע את ה-PTSD. זאת אומרת, הקמת

חוות טיפוליות לאנשים שהם בריאים, חיילים שיוצאים מעזה היום, כמעט כל חייל צריך טיפול כזה או אחר כדי למנוע את האפשרות שהוא יפול ל-PTSD. אלה שבדרגה 4-5 כנראה כבר מחייבים טיפול עמוק יותר. השאלה מתחילה בסוגיית המדינה. האם מתישהו המדינה מתגייסת, ואתם מרגישים שיש עזרה, ובעיקר לשורדי הנובה? כי לחיילים יש מערכות של קב"נים, וכל המערכת הטיפולית בכל הצבא. פה יש אזרחים שהמדינה לא מוכנה מן הסתם לאירוע כזה.

העד:

אזרחי המדינה התגייסו מאוד מאוד מהר. חלקם גם שייכים לכל מיני מסגרות. קיבלנו הרבה תמיכה מאנשי מקצוע, מחוץ לתפקיד הרשמי שלהם. כלומר, המדינה לא הייתה ערוכה לדבר כזה, ובמידה רבה אני חושב שהיא לא מחזיקה את הידע לדבר כזה. לדוגמה, היו לנו שורדים שהגיעו למטפלים של בתי חולים, של קופת חולים, שיכול להיות שהם מטפלים נהדרים, אבל הם לא הרגישו שהם יכולים לחשוף את החומרים שהם לקחו ואת המצב הנפשי שהם היו בו במסיבה. זה פגע בתקשורת הטיפולית, כי הם לא יכלו לבוא עם מאה אחוז כנות. כן פחדו מהסטיגמה, שזה לא חוקי, ושלא יבינו אותם וישפטו אותם. אחד הדברים החשובים זה המקום הלא שיפוטי שהבאנו, והדבר הזה פתח את המקום של הטיפול. האנשים האלה לא כולם במיינסטרים של החברה הישראלית. יש פה הרבה אנשים שחלקם בקצוות. לא כולם מובן מאליו שהם יכולים ללכת למישהו עם הדבר הזה ויבינו אותם. המדינה באופן יותר מאורגן לקח יותר זמן לתגובה, ובעצם היום אני יכול להגיד את זה גם אחרי הטיפול הראשוני הזה, אנחנו הבנו שזה יהיה חסר אחריות להשאיר אותם רק בשלושה טיפול כשברור שהם צריכים יותר. שאפנו לתת להם שנה של טיפול. אם כבר מצאו מטפל, לחפש עכשיו מטפל אחר במדינת ישראל מכניס אותך למקום בעייתי. התורים נוראיים. אין אנשים.

יצרנו כבר קשר טיפולי בין שורד ומטפל, אין שום היגיון שזה יפסיק. לא ביקשנו מהמטפלים להמשיך לעבוד בחינם, אז הקמנו את העמותה באופן רשמי, "לב בטוח" שזו העמותה שעושה את זה. הקמנו אותה באופן רשמי על מנת שנוכל לגייס כספים פילנתרופיים, ובעצם גייסנו כספים בשביל לשלם למטפלים, כשהמטרה היא לתת שנה שלמה של טיפול.

איל בן ראובן: עד היום?

העד: עד היום.

איל בן ראובן: ועדיין המדינה לא נותנת?

העד: לא, אני לא זוכר אחרי כמה זמן, התחלנו לקבל כספים דרך נוהל חרדה, שזו הדרך שבה המדינה מממנת את הטיפול.

איל בן ראובן: זה משרד הבריאות?

העד: כן. נוהל חרדה. בעצם המדינה השתמשה בנוהל מוכר בפגיעות מאירועי טרור, והכשירה את זה גם לטיפול באנשי הנובה. בהתחלה אישור 12 מפגשים, אחרי זה 24 מפגשים, אחר כך לחלק מהאנשים גם 32 מפגשים. היום העמותה מטפלת ב-950 איש לטווח ארוך, 950 שורדים של הנובה שאנחנו מטפלים בהם 34-36 טיפולים.

איל בן ראובן: אתם מטופלים היום עם נוהל חרדה?

העד: כן, אבל זה לקח זמן. אנחנו עמותה שקמה ב-7.10. עד שקרו הדברים האלה, לבירוקרטיה לוקח זמן, וגם עד שסמכו עלינו, אבל היום אנחנו מקבלים את זה דרך המדינה. אני רוצה להגיד אבל-

ורדה אלשיך: ממתי המדינה התחילה לעזור במימון של זה?

העד: אני לא זוכר.

ורדה אלשיך:

המימון הזה משמעותי?

העד: כן. תראו, המימון הזה זה 300 שקל אם אני זוכר נכון לטיפול. זה אומר שבפועל כל המטפלים שלנו עושים את זה מתוך בחירה, הם יכולים להרוויח יותר בשוק החופשי. הם עושים את זה כי חשוב להם.

שלמה אהרונישקי:

יש מערך מילואים כזה קבוע של מטפלים? היה פעם? בונים?

העד: אני לא כל כך יודע. עד ה-7.10 לא התעסקתי בטראומה. זה לא היה הנושא שלי. אנחנו עובדים עם כל הגופים הגדולים, גם עם נט"ל, עם טיפול בטראומה. עובדים בשיתוף פעולה הדוק. לב בטוח הפכה להיות הגוף המרכזי שמטפל בשורדים בגלל ההתמחות הספציפית שפיתחנו של טראומה עם חומרים. ורק לדייק שזה לא רק מסיבת הנובה, היו עוד כמה מסיבות. זו ההתמחות שלנו, אנחנו מטפלים באנשים האלה. יש פה גם אנשים לפעמים שכזה- היו לא מעט חיילים במסיבה הזאת. מה קורה עם האנשים שהם חיילים? הם נמצאים במצב יותר מורכב, כי הם בעצם שייכים לצבא, והצבא פחות רצה להכיר בזה שהיו חברים בצבא שהולכים למסיבה כזאת ואולי משתמשים בחומרים, כן או לא. מי שאמור לטפל בהם זה קב"ן. יש פה הרבה דברים מורכבים בסוגיות האלה. גם סוג ההתמחות שנדרש, אם זה סוגיות של פגיעה מינית שהיו הרבה פעמים בתוך הדבר הזה, גם סוגיות של אובדן. אז אנחנו בעצם נדרשנו כזה להביא הרבה מומחים. אני חייב להודות שההתגייסות של האנשים הייתה מדהימה. יש לנו צוות מדעי וצוות טיפולי מדהים.

איל בן ראובן:

שאלה, אם אתה יכול לענות, בלי להיכנס למספרים, יש לנו היום מספרים של אובדנים?

העד: אני אענה פה מאוד בזהירות.

איל בן ראובן: אתה יכול גם לא לענות.

העד: אני אגיד מה שאני יודע. כמובן, אובדנות זה הדבר שהכי מפחיד אותנו. אני יודע שהיה אחד מהשורדים שעלה באחת הוועדות בכנסת שאמר שיש חמישים חבריה מהנובה שהתאבדו. את זה אנחנו יודעים. אנחנו עובדים בצורה הדוקה על הדבר הזה, אנחנו גם מאוד מחוברים לקהילה הזאת.

ורדה אלשיך: אבל יכול להיות שאותם אנשים שהתאבדו, אין לכם מידע לגבי אלה, לא חשוב המספר, שהתאבדו שלא היה להם מצב נפשי קודם שהיה יכול להביא אותם למקום הזה.

העד: הקהילה של הנובה היא קהילה מאוד הדוקה, אנשים מכירים אחד את השני. פוגשים אותם, אנחנו בקשר מאוד הדוק איתם. בגדול, אם היו הרבה התאבדויות, אנחנו לא יודעים בוודאות כל מקרה, אבל בוודאי זה לא מספרים של 50.

ורדה אלשיך: אני מתכוונת לאנשים עם נטיות אובדניות.

העד: אנחנו יודעים שהיו אנשים שכבר הגיעו למסיבה עם פוסט טראומה. כשיש לך 4,000 איש במסיבה יש לך את כל קשת האנשים שיש עם כל קשת המופעים שיש. שמענו גם עדויות של אנשים שבאו עם פוסט טראומה, וזה דבר מאוד מפתיע, והם אמרו שכיוון שעבורם העולם תמיד מרגיש מסוכן כל הזמן, הם הרגישו שהם צדקו. אחד אפילו אמר לי "הייתי מוכן, כי אני יודע שדבר רע יכול לקרות בכל רגע".

איל בן ראובן: רועי, יש לך מבחינתך, כפרופסור ואחד שרואה את העולם קצת מלמעלה, איזה לקחים למדינה לגבי האירוע הזה? אם אתה היום יושב וצריך להגיד חברים, היה פה אירוע, לא שאנחנו מאחלים לעצמנו אבל אם היה פעם אחת יכולים להיות עוד אירועים של רבי נפגעים, לא בהכרח מחמאס. יכול להיות מרעידת אדמה. שיביאו

לתוצאות דומות של פגיעה נפשית באנשים. יש לקחים שאתה יכול להגיד למדינה היום? המדינה בוודאי לא הייתה מאורגנת לדבר כזה. אם מחר יש רעידת אדמה ויש לנו 50 אלף שורדים, בוודאי שהמדינה לא מוכנה ברמה הזאת של טיפול נפשי. לקחים מרכזיים שהיית אומר שכדאי להתארגן אחרת, שלא יצטרכו להקים "לב בטוח" ב-7.10 כי הבנת שיש בעיה, אלא שיהיה מוכן מראש.

העד:

תראו, אנחנו יודעים שמזה זמן רב הנושא של בריאות הנפש בישראל לא מקבל תעדוף גבוה, ולא מוזרמים לשם כספים שצריכים. זה אומר שהיום התור לפסיכיאטר במדינת ישראל יכול להיות גם חצי שנה. אנחנו בלב בטוח מחזיקים מכסף פילנתרופי פסיכיאטר במשרה כמעט מלאה שרואה את האנשים האלה, ואז הם רואים פסיכיאטר כל שבוע. זו תרומה ענקית. אני חושב שמערך בריאות הנפש בישראל יש בו אנשים נהדרים, אבל חייבים לאפשר לאנשים האלה, קודם כל להכשיר יותר מטפלים ומטפלות כפסיכיאטרים, ולאפשר תנאים יותר טובים לזה. כי גם בימים הטובים, המדינה הזאת היא מדינה של המון סטרס, קושי ופגיעות בנפש. אם אנחנו רוצים להחזיק את החוסן של האנשים המדהימים האלה, אנחנו חייבים לדאוג למשענת לאנשים. אני רוצה להגיד שאחד הדברים המדהימים שאני רואה פה בתוך כל הטראומה הנוראית הזאת - רוב האנשים יהיו בסדר. פוסט טראומה בטראומה הכי נוראית של פגיעות מתמשכות, סביב 15% מהאנשים תהיה להם פגיעה לכל החיים ולא ישובו לתפקד בצורה כמו שהיו עד עכשיו. יהיו עוד אנשים עם דיכאון וחרדה, ויהיו אנשים עם צלקות. הנפש האנושית יודעת להחלים אם נותנים את התנאים הנכונים. את זה צריך לעשות מוקדם וחזק, ולהגיע לכולם. אני חושב שאחד הדברים החשובים בשבילי זה באמת להגיע לכולם. אנחנו לא מוותרים פה על אף אחד, גם אם הרבה מהם אומרים "אני לא

צריך עזרה, אני בסדר". אבל אנחנו חוזרים ומציעים שוב ושוב בשביל לאפשר, ויש

את הרגע שבן אדם ירצה את העזרה.

שלמה אהרונישקי: מול מי אתם עובדים היום? מול כל אחד שמתקשר ורוצה?

העד: כן.

שלמה אהרונישקי: קבעתם מסגרת שבתוכה אתם עובדים?

העד: אנחנו מטפלים בכל מי שהיה במסיבות, ואנחנו מטפלים גם עכשיו במשפחות.

עלה צורך מאוד גדול במשפחות. המשפחות לא היו ערוכות לדבר כזה. זה הורים

ואחים לאנשים צעירים, שלחלקם נפגע התפקוד לגמרי, ופתאום לא יכולים

לתפקד, מה עושים עם זה? אנשים שיש להם התקפי זעם וכו', הבנו שהמשפחות

גם חייבות עזרה בטיפול וגם קצת להכיל את הקושי הרגשי שזה יוצר אצלם.

שלמה אהרונישקי: למה רק המסיבות ולא אנשים מהקיבוצים, שגם להם יש טראומה ולא פחות?

העד: זה נורא חשוב, אבל זו לא ההתמחות שלנו. הקיבוצים הם קהילה מסודרת, אז הם

לא מפוזרים בכל הארץ. הם לרוב פונים ביחד. אני מקווה שהם מקבלים את

הטיפול הזה.

ורדה אלשיך: אתה אמרת שכל מטפל מתחייב מראש לפחות לשלושה טיפולים. אני מניחה

שהם ודאי מקיימים את זה, ואף הרבה יותר מזה. יש לכם מקרים של אנשים

שבהם נפרדו המטפל והמטופל, המטופל אמר מספיק לי לא רוצה יותר, והמטפל

אמר בסדר, צריך לתת לו לנסות להתקדם, ובכל זאת כעבור זמן הוא חוזר?

העד: כן.

ורדה אלשיך: אז הוא חוזר לאותו מטפל או מטפל אחר?

העד: תלוי ברצון של השורד. אנחנו כל הזמן מנסים להתאים את הדברים לצרכים

שלהם.

ורדה אלשיך: זה בהתאם למטופל, זה ברור.

העד: כמו שמטופל יודע לבקש מטפל גבר או אישה, אנחנו מטפלים. כל פעם שיש חוסר התאמה.

ורדה אלשיך: או שאין כימיה, זה קורה.

איל בן ראובן: הטיפול במשפחות אני חושב שהוא מאוד מרכזי, יש פה משפחות שמתפרקות מהדברים האלה. המדינה מתקצבת גם את זה?

העד: אני חושב שכדאי שתדברו עם המנכ"לית שלנו שמטפלת בכל זה, אבל לאחרונה המדינה התחילה להכיר במשפחות של הנובה. במצב הזה קרו דברים נורא מזעזעים, יש הורים שהיו על הקו עם הילדים עד שהם נרצחו, עד שהם נחטפו, או עד שהם שרדו. הם חוו טראומה מזעזעת תוך כדי גם, בוואטסאפים, בטלפונים. זה אירוע לא שגרתי, גם במובן של טרור. כשאוטובוסים מתפוצצים, נגמר האירוע עצמו. פה האירוע נמשך שעות. הטיפול במשפחה מאוד חשוב. אנחנו גם עושים איתם הרבה עבודה. עשינו סיורים שבהם ליווינו משפחות וגם שורדים, לחזור לשם בצורה מוגנת, עם מטפלים ואנשים שיכולים להחזיק את הדבר הזה. היו טיפולים קבוצתיים. בטרומה טיפול קבוצתי לא תמיד לכל אחד, יש אנשים שזה לא עושה להם טוב. אנחנו ממש מנסים בכל דרך להגיע ולתת עזרה איפה שאפשר.

שלמה אהרונישקי: כמה שאי אפשר להגיד את זה, אתם משתמשים בזה לפתח את המחקר בעניין?

העד: אני בתור חוקר, אחרי חודש שהיינו רק במחסור של שלושים מטפלים, הבנתי שאנחנו חייבים להבין עבורם, עבור השורדים, מה קורה, כי זה לא קרה אף פעם. אז פניתי למומחים מאוניברסיטת חיפה ואמרתי להם אנחנו חייבים לבסס תכנית מחקרית בשביל שנוכל לעקוב גם מה קורה עם השורדים. כשאנחנו עושים מחקר

אנחנו יכולים לעקוב עם כלים מדעיים אוביקטיביים. הוא מיד התגייס ומאז התחלנו תכנית מחקר ענקית, בסבב הראשון גייסנו יותר מ-1,200 איש שעשו גם מבחנים קוגניטיביים וגם שאלונים, ועכשיו אנחנו פונים אליהם שוב לראות מה קורה אחרי שנה, מה מצבם עכשיו. את האמת, זה המאגר ידע הכי גדול לגבי הנובה שיש. היום אנחנו משתמשים במאגר הידע הזה כשאנחנו הולכים לכנסת.

ורדה אלשיך: מה גיליתם שלא ידעתם?

העד: אחד הדברים המדאיגים שאנחנו רואים עכשיו זה שבעצם עוצמת התסמינים של הפוסט טראומה לא יורדת. המצב הרגיל זה שאחרי אירוע טראומטי כמעט כולם מרגישים את הסערה הזאת, כפי שגם אתם חשתם ב-7.10, לא ישנים בלילה כמו שצריך, נבהלים מכל דבר, סיוטים. אבל לרוב אחרי חודש-חודשיים זה מסתדר. חושבים שזו תגובה בריאה של הנפש, העיבוד שלה. הרבה אנשים לא מראים את ההתאוששות הזאת. במעקב שלנו במשך ששת החודשים הראשונים אנחנו לא רואים את הירידה הזאת, ועל פי כל הידע המחקרי היא הייתה צפויה, ומאוד מטריד אותנו שאנחנו לא רואים ירידה בתסמינים.

איל בן ראובן: למרות הטיפול.

העד: כן, למרות הטיפול. יש בו גם משהו קצת שונה, והדעה שלנו שהאירוע לא ממש נגמר. בעצם יש לך חברים שעדיין חטופים, ולפני שבועיים ראינו שאנשים מהנובה נרצחו בעזה. לכולם יש חברים חטופים עדיין.

ורדה אלשיך: ולמרות שהם מקבלים גם טיפול תרופתי אני מניחה, לא רק שיחות.

העד: מי שצריך, והפסיכיאטר אומר, מקבל טיפול פסיכיאטרי. אפשר גם לחשוב שהמצב היה הרבה יותר גרוע. אין ירידה, אבל אולי אנחנו מונעים קטסטרופה הרבה יותר

גדולה. אני חושב שבעיקר האירוע הזה נפשית לא נגמר, עדיין פתוח. כל יום עבורם זה יום שהם תוהים אם החברים שלהם יחזרו או לא.

פצע פתוח.

ורדה אלשיך:

מעניין מאוד מה שאתה אומר, ואצלי לפחות מעלה מחשבות. אני מתעסק עם חיילים בעיקר, חיילים שיוצאים מעזה היום, אני חושב שכל חייל צריך איזשהו טיפול, אבל יש חיילים שצריכים יותר. גם להם לצורך העניין האירוע לא נגמר. ואז יש פה שאלה מעניינת לגבי כל סוגיית הטיפול והמשמעות, ואם באמת המחקר אומר שיש מצבים מסוימים שהטיפול לא עוזר כל כך, שאנשים ממשיכים לחיות את הרגע מה שנקרא, את הטראומה.

אחד היעדים החשובים של המחקר שלנו גם לאתר בצורה אובייקטיבית אנשים עם חוסן ואנשים עם פגיעות שצריכים יותר את העזרה הזאת, ולאפשר לאנשים שפחות צריכים אותה גם להמשיך בחיים בלי להשקיע בהם המון עבודה.

העד:

רועי, אני באופן אישי מאחר ואני מתעסק בזה רוצה להגיד לך שאתה עוסק פה בנושא שהוא ברמה הלאומית הגבוהה ביותר. אנחנו מדינה בטראומה, זה לא סתם משפט, זה אמתי. יש לנו היום אלפים רבים, השאלה היא רק דרגות החומרה במרחב הזה, ולכן תודה.

איל בן ראובן:

והרצון להודות במצב. לפעמים אנשים מדחיקים את זה. ולכן אתם עושים מבחינה זו לטעמי מלאכת קודש. כי אתם באתם לקרקע שאף אחד לא רצה לעלות עליה, והצלחתם בעבודה שלכם להפעיל, וזה לא רק לטפל, אלא גם להפעיל מערכות שחשבו שלא צריך לטפל בזה, שזה יסתדר.

ורדה אלשיך:

אני גם רוצה להגיד תודה לכם, וגם לאנשים שאיתי בעמותה הזאת, שבאמת בשבילנו זו הקריאה, השליחות והמילואים שלנו בדבר הזה, אבל גם לשורדים.

העד:

השורדים הם אנשים אמיצים וגיבורים מאין כמותם, וכל מפגש איתם מעורר השתאות, איזה כוחות נפש ואיך הם מביאים הומור שחור ועוזרים אחד לשני. כבר באים אלינו למחקר מתוך המקומות של הטראומה שלהם כי הם חושבים שזה יכול לעזור לחברים שלהם. מדהים.

איל בן ראובן: תודה רבה.

ורדה אלשיך: תודה רבה רבה.

העד יוצא מן האולם.

נכנס העד ד"ר אודי לוי, ראש יחידת "צלצל" של המוסד לשעבר.

ורדה אלשיך: שלום.

העד: שלום וברכה.

ורדה אלשיך: צהריים טובים. אנחנו שמחים שנענית והגעת אלינו. אנחנו ניתן לך להשכיל אותנו במידע שנוגע לנושא שהוועדה הזאת דנה בו ושומעת אנשים. כיוון שיש לנו קצת חדשות, ויש לך גם בתחום הזה נגיעה, נשמח גם לשמוע קצת על מה קרה ומה היה והביא אותנו גם למה שקורה בצפון.

העד: אני אתחיל ברשותכם בקצרה בקצת רקע היסטורי. בעוונותיי יצא לי להיות בשנות התשעים בתחילת האינתיפאדה הראשונה בצבא, ויצא לי להיות במנהל האזרחי. עברתי מ-8200, אני איש מודיעין במקור. ישבתי בתפקיד שנקרא יועץ לענייני ערבים. תפקיד מאוד מעניין, במיוחד בתקופת האינתיפאדה, משום שהוא בעצם נותן לך מגע אינטימי יומיומי עם כל שדרת הניהול של הפלסטינים. לי זה היה באיו"ש, אבל יש את זה גם בעזה. אני מדבר אתכם על 1992, והפלסטינים, לא גורמי המודיעין, מתחילים להפנות את תשומת לבי למה שקורה בשטח. בעיקר

הם מפנים את תשומת הלב לכמויות הכסף העצומות שזורמות ליו"ש על ידי החמאס, והתשתית האזרחית שנבנית. מה זה תשתית אזרחית? זה עבודות צדקה, זה בתי חולים, זה אוניברסיטאות, זה מוסדות רווחה. איך בתהליך איטי משתנים על האוכלוסייה ומשנים לה בתהליכים ארוכי טווח את המחשבה. ניסינו להציף את זה למעלה, ואני חייב להגיד שזה היה מאוד מאוד קשה לשכנע את המערכת אודות החשיבות של המערכה בנושא הכלכלי.

איל בן ראובן: זה כסף שאתה יודע שבא לחמאס ביו"ש כנגד, או בוודאי לא בתיאום עם הרשות? העד: בוודאי. כסף שמגיע, קראנו לזה אז גם במנהרות, אלטרנטיבה שלטונית. ממש בניית אלטרנטיבה שלטונית. אנחנו מדברים על כמויות גדולות.

רפי בן שטרית: קראו לזה חמאס ב-1992? העד: בוודאי. הכסף זורם, ויש גם מסמכים, ואתה מנסה לעורר את המערכת, והמערכת מתמקדת כמעט כל כולה במערכה בזרוע הצבאית של החמאס. היא לא מתעסקת כמעט לחלוטין בביצה הזאת של הכסף.

רפי בן שטרית: אגודות צדקה מה שנקרא.

העד: כן, תקף נדבר, אחרי המלחמה הזאת, מה זה אגודות צדקה. יצא לי לראות קצת מסמכים שנכנסו בעזה, ונוכל לדבר קצת יותר מה זה אגודות צדקה. ההתעוררות המסוימת שמתחילה להיות, וזה יאמר לזכותו של מי שהיה גם מורי ורבי מאיר דגן ז"ל. מאיר היה אז מפקד היחידות הביטחוניות, והוא הגיע יום אחד כי הוא שמע שעשיתי עבודת מחקר מאוד מעמיקה על המערכת הכלכלית של החמאס, והוא מבקש לשמוע. הוא יושב ושומע ואומר ריבוננו של עולם, אנחנו חייבים לטפל גם בשורש. הוא מציף את זה למתן וילנאי, סגן הרמטכ"ל, ומרגע זה הצבא כן מתחיל להיכנס לאיזושהי עשייה, למרות שבמערכת זה לא בדיוק בראש סדר העדיפויות.

שלמה אהרונישקי: באיזו שנה זה היה?

העד: 95' המערכת מתחילה להתעסק. דגן לוקח את זה כנושא ברגע שהוא מתמנה להיות יו"ר המטה למלחמה בטרור כאחד הנושאים המרכזיים שהוא רוצה להתעסק בהם, והמפנה הגדול מגיע כשאריל שרון מתמנה להיות ראש הממשלה. אריק מחליט להפוך את זה לאחד הנדבכים המרכזיים למלחמה בטרור, והוא מחליט להקים גוף מאוד יוצא דופן בקונספציה הישראלית, משום שהוא נותן לו סמכויות מרחיקות לכת. גוף שנקרא "צלצל", ובעצם אומר לגוף הזה אתם אחראים על כל המערכה הכלכלית נגד ארגוני הטרור, מתוך הבנה מאוד ברורה, מאחר ויצא לי לשבת איתו, כי דגן מונה לראשו ואני מוניתית לסגנו של דגן.

איל בן ראובן: דגן מונה לראש צלצל?

העד: בהתחלה, כן, הוא מתמנה לראש צלצל. יש לי את כתב המינוי אפילו, אני צריך למצוא אותו. הסמכויות הן בעצם אומרות אני נותן לכם את כל מה שיש בידיה של מדינת ישראל כדי להתמודד בתחום הזה - אתם רוצים את משטרת ישראל, צבא, נגיד בנק ישראל, כל מי שיש לו איזושהי יד ורגל בנושא של מלחמה כלכלית לשירותכם. אתם יכולים לעשות את זה בארץ, בעולם, אתם יכולים לבצע פעולות אופרטיביות, אתם יכולים לעשות הכול. מאוד יוצא דופן. והאכסנייה שנקבעת היא המועצה לביטחון לאומי, אבל כאכסנייה, לראש המל"ל לא ניתנה איזושהי סמכות להתעסק בזה, אלא הוא נתן איזושהי אכסנייה, ומרגע זה מתחילים בעצם לאגד מסביב כל התחום הזה כל גורמי המודיעין.

איל בן ראובן: באיזו שנה זאת?

העד: אריק התמנה ב-2001 אם אני זוכר נכון, כמה חודשים אחרי שהוא מתמנה.

איל בן ראובן: בעצם ב-2001 מוקמת יחידת צלצל ודגן בראשה.

העד:

כן, דגן אז עוד לא ראש מוסד עדיין. מתקבלת בהחלטת קבינט, זה חשוב, אמנם חשאית אבל קבינט עם כל הסמכויות והכול, ואנחנו מתחילים לבנות את הכול ביחד. לא פשוט, משום שזה לבנות את הכול בעצם מההתחלה. זה אפילו לבנות בתוך סוכנויות המודיעין מחלקות בסיסיות שיעסקו באיסוף מידע, לשנות אג'נדות של איסוף מודיעין, לחבר בין גורמי מודיעין לגורמים אזרחיים לא פשוט בכלל במדינת ישראל, מסיבה מאוד פשוטה - מה שיודעים לעשות רשויות המסים ואפילו גורמי חקירה במשטרה לא יודעים לעשות גורמי מודיעין. מתחילים לבנות את זה לאט לאט. אני חייב להגיד שהמשולש הזה, שראש ממשלה עומד בראש דבר כזה ומאוד מתעניין ונותן את משקלו לפעילות מאוד משמעותי. ב-2003 ורסיה נוספת, מאיר דגן מתמנה להיות ראש המוסד. כשהוא מתמנה להיות ראש המוסד מחליט ראש הממשלה שהוא לוקח איתו את צלצל, זאת אומרת הוא יהיה גם ראש המוסד והוא יהיה גם ראש צלצל. יש הסתייגות של חלק מהגופים, בעיקר של שירות הביטחון הכללי. השר דיכטר מביע את הסתייגותו שדגן ישמש גם ככובע כזה וגם יהיה אחראי על גוף חוצה ארגוני, הוא מערער פעמיים, ונדחה פעמיים. ואז מאיר מחליט, אני באותו זמן מושאל מהצבא למועצה לביטחון לאומי, והוא מבקש שאשתחרר מהצבא וקולט אותי אצלו במוסד, ובעצם מחליט בתוך המוסד לעשות שני דברים - אחד להקים גוף אצלו כפוף אליו ישירות שמתעסק בכל המערכה הכלכלית, וב' להמשיך לנהל את צלצל. אני מתמנה למעשה להיות עם שני הכובעים האלה, גם לנהל את כל הקהילייה ואת כל המערכה בזירה הבינלאומית, וגם לנהל את אותה יחידה בתוך המוסד. היא הייתה יחידה שקיצרה את כל התהליכים, לא היה צריך לעבור את כל תהליכי קבלת ההחלטות, אלא ישירות ראש המוסד מולי, ביצעה מודיעין וגם פעולות אופרטיביות. ככה זה עבד

שנים רבות. הפעילות הזאת התרחבה מאוד במסגרת הפעילות של צלצל והמוסד, כאשר נכנסה גם המנטרה של טיפול בחיזבאללה, ובעיקר דגש גם על המערכה הכלכלית מול איראן. קיבלה שדרוג מאוד משמעותי עם התמנותו של אהוד אולמרט להיות ראש ממשלה. אהוד אולמרט היה מאוד מאוד מעורב בפעילות. ואני אומר את זה משום שאנחנו צריכים להבין, ראשי ממשלות במדינת ישראל ואולי אפילו בעולם כולו, מערך ההיכריות שלהם בעולם הכלכלי עצומות, הם מכירים הרבה מאוד אנשים. כשאתה מנהל מערכה כלכלית, יש צורך עצום להגיע למוקדים כלכליים ברחבי העולם, אם זה בדיבור ואם זה בפעילות, וברגע שראש ממשלה מרים טלפון ואומר "אני שולח אליך בן אדם שלי", יש לזה משקל מאוד משמעותי, וזה ייאמר לזכותו של אולמרט שהוא מאוד מאוד האמין בעולם הזה. הפעילות הזאת נמשכה גם אחרי שמאיר דגן מסיים את תפקידו, ונכנס אמיר ברדו לתפקיד ראש המוסד. אותו מבנה נשמר, למרות שאלה שתי דמויות אחרות.

שלמה אהרונישקי:

מה היו המטרות? הגדרתם מטרות?

כן. קודם כל, המטרה הראשונית שלשמה הוקמה צלצל הייתה ממש בהגדרה פגיעה כלכלית מהותית בארגוני הטרור, והיה לה עוד איזה ספח אחד שהגדיר אותו אריק - פגיעה בנכסים האישיים של יאסר ערפאת.

העד:

שהוא רשות. מטרת צד.

איל בן ראובן:

כן. אריק ודגן הייתה להם "אהבה מיוחדת" לערפאת.

העד:

חשבון היסטורי.

רפי בן שטרית:

כן. זה קוריוז רק לראות אותם מדברים ביחד על ערפאת, זה חוויה. הרבה אהבה לא הייתה שם. דרך אגב, גם התמקדנו בזה, עשינו פעילויות מאוד מעניינות גם בתחום הזה. בהמשך אולמרט הרחיב את זה לחיזבאללה, וגם לתחום האיראני.

העד:

המטרה הייתה פגיעה כלכלית מהותית ביכולות של חיזבאללה ופגיעה מהותית כלכלית באיראן.

איל בן ראובן: איראן כמדינה, או כתומכת טרור?

העד: כמדינה. זאת אומרת, זה על כל הגזרה. הרעיון היה איך פוגעים ביכולת של איראן לממן ארגוני טרור, להתחמש בגרעין, ואיך פוגעים באיראן בסופו של דבר כמדינה כדי לפגוע ביכולת שלה לבצע את כל הדברים האלה.

איל בן ראובן: אבל התחום הכלכלי הוא התחום המוביל.

העד: כן. אפשר לדבר על זה שעות. אני אומר לכם, לא בגלל שאני לא מתעסק בזה כל כך הרבה שנים, זה נשק אסטרטגי. אם יודעים איך להשתמש בו ולהפעיל אותו, וזה לא רק זה, זה נכון גם לארגוני פשיעה, וזה נכון על כל המגרש. זה אחד הכלים הכי משמעותיים שיש בארסנל הכלים של מדינה.

שלמה אהרונישק: זה לא היה יומרני מדי? לפגוע ביכולת הכלכלית של איראן?

העד: אני לא יכול, ברשותכם, לפרט יותר מדי, אבל היו כמה דברים סופר אסטרטגיים מהעולמות שאתם אולי נפגשים איתם בימים האחרונים עם מה שקורה בלבנון. מאוד מתוחכמים. נגיד בזהירות שראש הממשלה לא רצה לבצע אותם, אבל עם השלכות מרחיקות לכת.

איל בן ראובן: ראש הממשלה הנוכחי?

העד: כן. והמערכה הזאת מתנהלת, והיא מתנהלת בעולם. פה צריך להבין, כשאתה מנהל מערכה כלכלית אתה לא יכול לנהל אותה לבד. זאת אומרת, אין גוף אחד שיכול לנהל אותה. למה? כסף זה כמו מים, הוא זורם מכל העולם. זורם מפשע, הוא זורם מאגודות, הוא זורם ממדינות, הוא זורם מאלף ואחד דברים. אתה חייב לנהל אותו בשיתוף פעולה עם כל גורם אפשרי בעולם. אז אחד הדברים המאוד

מרכזיים שאנחנו היינו צריכים לבנות זה שיתוף פעולה בינלאומי, ושיתוף פעולה בין הגופים. אני אתן פה דוגמה - חיזבאללה לדוגמה, העולם הרבה מאוד שנים לא רצה להתעסק בהיבט שלו כארגון טרור, אפילו לא הכיר בו כארגון טרור, ואז עלה הרעיון אוקיי, לא רוצים להתארגן בו כארגון טרור, אבל הוא ארגון פשיעה. אולי אנחנו פחות יודעים, אבל הוא ואיראן אלה ארגוני הפשיעה הגדולים ביותר בעולם מבחינת הסחר בסמים. אז בואו ננסה לתקוף אותו בעולם באמצעות המעורבות שלו בפשיעה. אבל מי שמתעסק בסיכול של ארגוני פשיעה זה לא שירות המודיעין, זה משטרות. אז לוקחים את משטרת ישראל, רותמים אותה, שמים אותה בראש צוות, והיא עכשיו מאחורי צלצל מנהלת את כל פעילות הסיכול מול חיזבאללה, בגיבוי מלא של מערכת המודיעין מול ה-DEA האמריקאי. דרך אגב, מבצע מדהים שלצערנו הרב נעצר בדקה התשעים שלו על ידי האמריקאים, על ידי אובמה, כי עמדנו לחשוף שם בצורה מטורפת איך איראן וחיזבאללה, היו אמורים להיות מעצרים חובקי עולם על הסחר בסמים, כולל הקפאת נכסים. רק מה? לצערנו הרב העיתוי היה פחות טוב, כי זה היה ערב הסכם הגרעין בין איראן לבין ארה"ב, ואובמה פשוט עצר את המבצע. אבל אני נותן את זה כדוגמה איך ברגע שיש לך לדוגמה את המשטרה אתה יכול לעשות, ואני אומר את זה גם פה שתדעו - מי שחשף בפנינו את המעורבות של פעילי חיזבאללה ואיראן בסמים היו נציגי המשטרה בדרום אמריקה. הישראלים היו עושים עסקאות עם אנשי חיזבאללה, ומשם הגיע המידע. אני מתאר את זה כמסגרת מה קורה כשמשתפים פעולה. איפה מתחיל השינוי? השינוי מתחיל במערכה מול החמאס בסביבות 2012. אנחנו אחרי צוק איתן, ופה חשוב להדגיש, ההמלצה שלנו, אני חוזר ואומר אותה והיא לא יומרנית, את החמאס אפשר להקריס כלכלית.

- רפי בן שטרית: צוק איתן היה ב-2014.
- העד: אז אני טועה, ב-2012 היה אחד המבצעים.
- רפי בן שטרית: עופרת יצוקה.
- העד: עופרת יצוקה, סליחה. את החמאס אפשר להקריס כלכלית. גם את חיזבאללה אפשר להקריס כלכלית. העמדה שלנו הייתה חד משמעית לאורך כל הדרך שאת החמאס צריך לפגוע בו כמה שיותר כלכלית, וחמאס היה במצוקה כלכלית בתקופה הזאת מאוד גדולה, כי הרשות הפלסטינית הפסיקה לממן אותו, לא היו לו כספים. דרך אגב, בגלל זה הוא גם יזם הרבה מאוד מפעולות הירי של טילים לעבר מדינת ישראל. להפתעתנו, ואני אומר להפתעתנו משום שאנחנו נפגשים באופן שוטף, וצלצל תחת ראש הממשלה, זאת אומרת שהיו לנו פגישות אינטימיות עם ראש הממשלה, שאנחנו בכל פגישה מדברים על איך פוגעים, מה עושים, מה אנחנו ממליצים, ואנחנו שומעים למעשה על ההחלטה לאפשר לקטארים לשקם את רצועת עזה ולהכניס כסף לרצועת עזה ב-2012.
- רפי בן שטרית: אומר לכם את זה ראש הממשלה בקולו?
- העד: ראש הממשלה לא אומר. ראש הממשלה לא מגיב.
- רפי בן שטרית: מהנהן בראש?
- העד: הוא שומע, הוא לא אומר לך החלטתי ככה וככה, אלא פתאום אתה שומע שהתקבלה החלטה להכניס כסף לרצועת עזה. אני שואל את ראש המוסד תמיר, מישהו דיבר איתך? מישהו שאל אותך? והוא אומר שלא. אני מברר בתוך הקהילייה, יש לנו עמדה ברורה שצריך לפגוע בחמאס כלכלית. כל מי שדיברתי איתו אמר אנחנו לא מאחורי הסיפור הזה של להכניס כסף לחמאס. עכשיו צריך להבין שני דברים, כאשר מתקבלת החלטה להכניס כסף לחמאס, קורים שני

אירועים מאוד משמעותיים. אחד, לקח לנו שנים לבנות קואליציה בינלאומית ולשכנע אותה לפעול נגד החמאס. החמאס בעולם לא מעניין אף אחד. ולרתום לקח הרבה מאוד זמן. הקהילה הבינלאומית אומרת רגע, אתם עכשיו מכניסים כסף לחמאס? מה אתה בא אליי ומבקש ממני לטפל בזה? לא רק זה, את הדברים הכי קשים אני שומע מסגן שר האוצר האמריקאי, שאני הייתי בן בית אצלם, בשיחה לא נעימה, דופק על השולחן ואומר לי תגיד כשאתם תחליטו מה אתם רוצים לעשות עם החמאס תבוא אליי, מה אתה בא אליי עכשיו? אתם יודעים מה אתם רוצים לעשות עם החמאס? וקורה תהליך נוסף. קהילת המודיעין, השמיכה קצרה. ברגע שמבינים שהדירקטיבה היא לא מלחמה כלכלית בחמאס, הרבה מאוד מהמשאבים שהיו מופנים הולכים לכיוונים אחרים. אז גם הכיסוי המודיעיני יורד בצורה דרמטית.

איל בן ראובן: אני רוצה לשאול בשביל להבין, אתה אומר יש החלטה של ראש ממשלה להתחיל להכניס כסף מקטאר, לאפשר את הכסף שיעבור לחמאס. האם במסגרת ההחלטה הזאת ישנה גם אמירה של עצירת המאבק מול המערכה הכלכלית למול ארגוני הטרור שחמאס הוא אחד מהם?

העד: לא.

איל בן ראובן: איך זה מתיישב הדבר הזה? הוא אומר אני מכניס כסף אבל אני ממשיך להילחם בכסף?

העד: זה מה שאני אומר, לא נאמר עכשיו אנחנו עוצרים. הכנסת הכסף זה הבנה בקהילה הבינלאומית, וגם הבנה אצל הגופים. ראש הממשלה לא יגיד דבר כזה, אני מעריך, ממה שאני נתקלתי "אין יותר להילחם כלכלית בחמאס". אני לא רואה

ראש ממשלה שאומר את זה אפילו היום. אבל בפועל מה שקורה זה שכל המערכת יורדת, ואין התעניינות מלשכת ראש הממשלה.

איל בן ראובן: מול החמאס.

העד: אין התעניינות כשצלצל מגיעים, כשאודי לוי מגיע, ללשכת ראש הממשלה מה קורה עם הכסף לחמאס.

איל בן ראובן: ומול חיזבאללה?

העד: עיקר הדגש היה על איראן.

איל בן ראובן: צלצל ממשיכה לפעול?

העד: באופן מלא מול חיזבאללה ואיראן. אבל אז לצערנו הרב, כמו שאמרתי מקודם, ב-2014 מגיע הסכם הגרעין, סוף 2014, שזה נושא בפני עצמו על מה הביא את האיראנים לחתום על הסכם גרעין. אני יכול להגיד לכם, ממיטב הידע שיש לי, המרכיב הכלכלי היה מאוד מאוד משמעותי. וברגע שמתקבלת ההחלטה, גם הנושא של המערכה הכלכלית מול איראן יורד.

רפי בן שטרית: זאת אומרת להפסיק את המערכה הכלכלית, לצמצם אותה?

העד: לא מדברים על זה, יש הסכם עכשיו, הכול נפתח, לא עושים. אין פה איזושהי החלטה. אני אסיים את הסקירה אבל אז אני רוצה להכניס שתי הערות שנבין את זה. אחד, אני בינואר 2016 מסיים את תפקידי ביום שיוסי כהן נכנס לתפקיד, מחליט שמספיק ואני פורש לגמרי. שנה מאוחר יותר צלצל מתפרקת לגמרי. למעשה חלק ממנה עובר למשרד הביטחון לגוף חדש שנקרא מט"ל, ומה שקרה בתוך המוסד עובר מטמורפוזת מוחלטת, כבר לא גוף אופרטיבי שכפוף לראש המוסד, הופך להיות חלק מאגף המודיעין. מה שקורה בפועל שאין יותר גוף אופרטיבי במדינת ישראל שמתעסק בסיכול כלכלי מול כלל הגורמים.

איל בן ראובן: זאת אומרת מול הטרור ב-2016 חדלה המערכה האופרטיבית.

העד: אני מאוד מעורב, ואין. לא צריך להתפלא על מה שמצאנו ב-7.10. אין מערכה.

רפי בן שטרית: באיזו שנה זה בערך קורה? מתי היא מתפרקת?

העד: בינואר 2017. ב-2018 אני כבר לא במערכת, מתקבלת עוד החלטה שהכסף הקטארי נכנס במזוודות לרצועת עזה. תראו, אולי אני לוקח את זה יותר מדי, אבל רבותי, היום היחידים שמנסים להעביר כסף במזוודות זה רק ארגוני פשיעה. מדינה בטח לא מתעסקת בהעברות כספים, אלא אם זה מבצעי מודיעין מתוחכמים, וגם זה היא לא עושה. להכניס 30 מיליון דולר כל חודש במזוודות זה דבר תמוה. הוא תמוה גם בכמה אלמנטים, ותרשו לי להדגיש. גם פה, למיטב ידיעתי ולמרות שאני לא במערכת, לא היה שום דיון מעמיק. אני רוצה להסביר, כי זה משליך גם על מה שאנחנו מדברים היום. ההליך הפיננסי ברצועת עזה הוא שקלים, הכול נעשה שם בשקל. בפועל רצועת עזה לא צריכה דולרים. אין לה שום צורך בדולרים.

איל בן ראובן: הכסף מגיע במזוודות דולרים.

העד: דולרים. יש רק דבר אחד, ואני יודע את זה בדיעבד. גבירותי ורבותי, הכסף הזה מגיע לרצועת עזה, חמאס לוקח אותו, הכסף הזה יוצא מהמנהרות החוצה לרכש אמצעי לחימה, מה נעשה, שם צריך לשלם במט"ח. ובמקום הדולרים שהקטאריים מעבירים, נכנס אמל"ח לרצועת עזה. הכסף הזה לא הולך למימון השוטף ברצועת עזה, כי דולרים אינם הליך שאפשר להשתמש בו ברצועת עזה. המטבע הוא שקל, עד היום. אז אף אחד לא נותן את דעתו-

איל בן ראובן: אני רוצה להבין רגע. הסיפור הזה של הדולרים שמתחילים להגיע במזוודות, ממה שאתה יודע, כי אני מבין שאתה כבר לא במערכת, תנסה לתאר לי איך זה עובד.

מקבלת ההחלטה, זאת אומרת, האם זו החלטת ראש ממשלה שהוא מחליט
 חברים, כדי שיהיה שקט אנחנו חייבים לממן את החמאס, חייבים לדאוג שיהיה
 שם שקט שהכסף יעבור, אני לא רוצה להעביר כסף כמדינה, אז אני בעצם מחליט
 שהכסף יעבור מקטאר במזוודות. מה זו ההחלטה הזאת? זה באמת פשע, כסף
 כזה בדולרים. איך זה עובד?

העד: תשאלו אנשים, אף אחד לא יודע איך התקבלה בפועל ההחלטה. זה נסגר שמגיע
 השליח הקטארי אחת לחודש עם מזוודה של 30 מיליון דולר, מגיע למעבר, מחכה
 לו שם נציג של המנהל האזרחי. למיטב ידיעתי, הכסף לא הולך ישר לעזה, אלא
 חונה בארץ איזה יום אחד. אני אומר את זה בזהירות. ואחרי זה הולך לרצועת
 עזה.

איל בן ראובן: על ידי המנהל האזרחי?
 העד: עם המזוודה הולך, בא לארץ, ומלווה על ידי המנהל האזרחי לרצועת עזה ומעביר
 את הכסף.

איל בן ראובן: למי זה עובר?
 העד: אני לא יודע בדיוק מי היה הפרסונה, אבל זה עובר לגורמים שכביכול אלה פקידי
 של חמאס. אין להעביר בעזה שום דבר בלי חמאס. זה לא קיים חיה כזאת. זה
 אולי בחלומות שלנו, אין חיה כזאת.

איל בן ראובן: בהגדרה של הקטארים, כלפי חוץ כאילו, הכסף הזה שהם מעבירים הם אומרים
 שהוא מועבר לטובת מה?

העד: תשלום למשפחות נזקקות ומצרכים, 100 דולר לבן אדם. אפילו משחררים תמונות
 איך בן אדם בא ומקבל 100 דולר. אני אומר לכם אין לבן אדם מה לעשות עם 100
 דולר, הוא צריך שקלים בכל מקרה. ככה התהליך הזה עובד.

שלמה אהרונישקי: יש לי עוד שאלה. למה להערכתך, אם נכנס בדולרים במזוודה, יש עוד דרכים

להעביר כסף. מה היה הרעיון פה?

העד: אף מערכת בנקאות בעולם, בטח לא ישראלית, לא הייתה מוכנה להעביר כסף

לרצועת עזה. אתה מסתבך במידי במימון של טרור, ואף אחד לא רוצה להתעסק בזה.

איל בן ראובן: חמאס אז מוגדר כארגון טרור?

העד: בוודאי, אין שאלה. דרך אגב, יש פה כמה עבירות. עצם זה שאתה סוחר בדולר,

אתה עובר על סנקציות אמריקאיות.

רפי בן שטרית: הייתה איזושהי טענה משפטית כביכול שישראל מחויבת, מבחינת התערבות של

מערכת המשפט, כן לדאוג לכך שיעבור כסף בדרך כזו או אחרת. אמרת בעצמך שדרך הבנקאות הרגילה אי אפשר לעשות את זה, ואז חייב להיכנס כסף כסוג של סיוע הומניטרי או תשלום משכורות לאנשי השלטון שם. זו בעצם הייתה הטענה, יש בזה משהו? כשמטיחים בראש הממשלה שהוא הכניס כסף מזומן קטארי, אז שופריו אומרים זו התערבות של מערכת המשפט שאילצה את הממשלה לאשר את זה.

העד: אני לא מכיר טענה של מערכת המשפט, כי עובדה שהיא הייתה שותפה מלאה

למערכה הכלכלית שניהלנו מול החמאס. אני לא מכיר עמדה שאמרה שאנחנו חייבים להכניס כסף לרצועת עזה. אני לא מכיר עמדה כזאת. אבל גם אם הייתה טענה כזאת, למה הקטארים? ופה אני רוצה לחזור איתכם טיפה. אם היו מתנהלים דיונים, לא בגלל שאני מזרחן אני אומר את זה, אלא תראו, סעודיה הייתה זו שהובילה מימון טרור עד שנת 2001. ב-2001 הקונספציה של שקט תמורת כסף התנפצה לסעודים בפרצוף. זה התחיל ב-11 בספטמבר, וזה המשיך

ב-2003 כשבן לאדן ניסה לעשות הפיכה בתוך סעודיה, ואז הם הבינו ששקט תמורת כסף לא עובד. שינוי תורה לחלוטין, דוגמה ומופת איך אפשר לטהר את המערכת מאסלאם רדיקלי. מי שנכנס לתוך העולם הזה זה הקטארים. הם נכנסו לכל העולם של מימון ארגוני טרור. רק ב-2012 כשמתקבלת ההחלטה להכניס כסף, אנחנו צריכים לדעת שקטאר היא מממנת הטרור מספר 1 בעולם, ולמרות הכול מתקבלת ההחלטה לאפשר לקטארים. אני פותח סוגריים ואני אומר את זה היום, השכונות שבנו הקטארים ברצועת עזה, ובתי המלון שהם מימנו, אבל מראש נבנו שם מנהרות. זאת אומרת, אתה נותן את הכסף לבניית דירות חדשות, וכבר בונה מנהרות, ואנחנו לא יודעים?

חלק מהתכנית האדריכלית.

רפי בן שטרית:

יפה, חלק מהתכנית האדריכלית היא גם בניית המנהרות. חניות תת קרקעיות. זה מראש. אנחנו גם יודעים שהם עובדים עלינו בעיניים, למה? כי זה לא רק שנותנים את הכסף בחסותנו, הם ממשיכים להעביר, יש קרן אגודת צדקה שנקראת אגודת הצדקה הקטארית, Qatar Charity Organization, סליחה, Islamic Qatar Charity, מוכרז בישראל כארגון טרור, והגוף הזה ממשיך להעביר כסף לפעילות חמאס בשטחים באופן קבוע.

גם היום?

איל בן ראובן:

אתם רוצים שאני אחריף את זה עוד יותר? תראו את המשאיות שנכנסות לרצועת עזה על חלק מהן Islamic Qatar Charity, כלומר ישראל מאפשרת לארגון טרור להמשיך להכניס כסף לרצועת עזה. היום, עכשיו, בנוסף-

הארגון הזה הוא מקבל את הדולרים האלה?

איל בן ראובן:

העד: זה ארגון בחסותו המלאה של שליט קטאר שיש לו מטרה מאוד מעניינת - כיבוש המערב. הוא מעורב בכל הפעילויות, ומעורב היום גם בפעילות באוניברסיטאות בארה"ב.

איל בן ראובן: הוא מקבל את הכסף מעזה?

העד: הוא מקבל את הכסף ומעביר אותו דרך בנקים. דרך אגב, זה סיפור בפני עצמו, בנקים אירופאיים שלא אוכפים את הסנקציות כמו שצריך ומעבירים את הכסף לבנקים פלסטיניים.

איל בן ראובן: ומדינת ישראל יודעת מזה?

העד: אם אני יודע על זה, מדינת ישראל יודעת על זה.

שלמה אהרונישקי: אתה יודע על הדיונים, אם התקיימו, איך אפשר להחזיק את שני הצדדים של המטבע? מצד אחד קטאר היא הטריגר המרכזי לטרור, בטח פה וגם בעולם, ומצד שני הם נותנים לה להיות לגיטימית בעולם, כולל עכשיו עם עסקת החטופים.

העד: זה גם עניין, כי הלחץ הקטארי הוא מנוף מאוד משמעותי. אני לא מכיר דיון, אני מכיר דיונים שהיו במסגרת צלצל איך מסכלים את המעורבות של קטאר בטרור. לאורך כל הדרך, אנחנו כל השנים ממש, וגם עשינו כמה פעילויות. ידענו לעשות פעילויות גם נגד מדינות שפחות אהבנו. גם באיחוד האמירויות הכרזנו על אגודת הצדקה של (?) כארגון טרור, והאמירותים מאוד מאוד כעסו עלינו.

איל בן ראובן: שאלה, הכסף הזה שעובר מקטאר, האם אתה יודע האם מערכות הביטחון, אתה היית חלק מהמוסד ואני מבין שכבר לא היית חלק מהארגון, אבל אתה יודע שהייתה איזושהי התנגדות, או כאלה שאמרו לנתניהו מה אתה עושה? ממה שאני שומע פה, אתה בעצם אומר לנו דבר דרמטי בחשיבותו, אתה אומר שנתניהו בהסכמתו בונה מנהרות לחמאס. זו התוצאה בסוף. בסופו של דבר - מנהרות,

אמל"ח, חימושים, כל הדברים האלה הם מכסף שמדינת ישראל אומרת קח את הכסף הזה, ובאמצעים הכי פרימיטיביים, עם מזוודות מקטאר. האם אתה מכיר איזושהי התנגדות או מישהו שבא ואומר במערכת הביטחון שנלחם נגד זה עד 2018? האם מישהו בא ואומר לנתניהו עצור רגע, מה אתה עושה?

העד: אני יודע שהתנגדות כזאת נאמרה על ידי כמובן ראש המוסד, תמיר פרדו. אני יודע שהיא נאמרה גם על ידי עמוס גלעד. אני יודע שיוזם כהן אמר. אני יודע בדיעבד שאומר נדב ארגמן שהוא גם כן התנגד, אבל אני לא הייתי במערכת. נדב אמר את זה. אבל זהו, מעבר לזה כלום. התחלתי ואמרתי על קטאר, אבל ב-2017 כמה חודשים לפני קבלת ההחלטה להכנסת מזוודות קורה אירוע דרמטי, ואף אחד לא מתייחס אליו. סוף 2017, מדינות המפרץ כולן - בחריין, ערב הסעודית, איחוד האמירויות, מצרים - מנתקות את הקשרים שלהן עם קטאר, וטוענות בכתב אשמה מאוד ברור אתם הספונסרים הכי גדולים של טרור בעולם, אתם מממנים את האסלאם הרדיקלי, ומערערים את היציבות של כולנו, ומנתקות את הקשרים, אבל ניתוק מוחלט. כל זה כמה חודשים לפני שמדינת ישראל מקבלת החלטה שהיא מאפשרת לקטארים להכניס מזוודות של כסף לרצועת עזה. ריבוננו של עולם, מה הולך פה?

ורדה אלשיך: ואתה אומר גם בנקודה הזאת, כמו שאני יודע את זה, גם ידעו את זה.

העד: זה לא סוד.

רפי בן שטרית: אודי, יוני 2021 עד דצמבר 2022, ממשלת השינוי, מה קורה בתקופה הזאת במנגנון שתיארת פה?

העד: היו לי כמה שיחות והתייעצויות, ולא נוח להם לחלוטין עם הסיפור הזה.

רפי בן שטרית: אבל הם ממשיכים?

- העד: הם עשו שינוי. הם החליטו שיותר זה לא נכנס במזוודות, אלא דרך מנגנון. לפיד אמר אני לא יכול לחיות עם זה טוב, ואז בנו איזשהו מנגנון דרך האו"ם שיוכל להעביר כסף לרצועת עזה. לא שזה טוב, אבל לא במזוודות.
- ורדה אלשיך: זה כסף צבוע ממילא.
- העד: בדיוק. כל מי שהעלה את הטענה שיש לנו יכולת בקרה ושליטה על הכסף שנכנס לעזה שיקר את עצמו. אין לנו שום בקרה. היום אין לנו יכולת לבקר על מה שנכנס לעזה, אז אז הייתה לנו?
- איל בן ראובן: מה קורה בשלב הזה עם כסף קטארי לחיזבאללה?
- העד: תהליך מאוד מעניין קורה בעולם בכלל בכל מה שקשור לכסף, מה שרובנו המזרחנים למדנו באוניברסיטה על ההפרדה בין שיעה לסונה מיטשטש לחלוטין. היום הקטארים הם ספונסרים מאוד משמעותיים של חיזבאללה, של החותיים, של ארגונים שיעיים ושל ארגונים סוניים, ואיראן הפוך - ספונסר מאוד מרכזי של ארגונים סוניים לצד ארגונים שיעיים. הכול היטשטש כמעט לחלוטין בכל מה שקשור בהיבטים של מימון טרור.
- איל בן ראובן: כשבעצם אין לנו בשלב הזה שום צלצל ושום דבר שמנסה להתמודד עם זה.
- העד: אין לנו כלום.
- איל בן ראובן: מה עם הגוף שהוקם במשרד הביטחון?
- העד: מט"ל הוא גוף שהתעסק בעיקר בהיבטים משפטיים בעולם, אבל לא התעסק עם כל מוטת הפעילות, לא במסגרת איסוף המודיעין ולא במסגרת פעילות אופרטיבית, ובטח שלא הייתה לו אוזן קשובה אצל ראש הממשלה, שזה חשוב אני חוזר ואומר.

שלמה אהרונישקי: החמאס קיבל עוד כסף, או התקציב היחידי שלו זה ה-30 מיליון? ואם עוד כסף,

מה פחות או יותר האחוז של ה-30 מיליון?

העד: חבל שמדינת ישראל לא חושפת מסמכים שהיא מצאה בעזה. אני לא רוצה להגיד

מסתירה אותם. כי יש כמה מסמכים מאוד משמעותיים שהחמאס מדבר עם

הקטארים ואומר להם שבעצם הם אלה שמחזיקים אותם מעל המים עם הכסף.

מסמכים מאוד משמעותיים. אבל זה לא היה הכסף היחיד. תראו, כמויות הכסף,

אנחנו רק צריכים להבין כמה כסף בעצם זורם. באחד המסמכים שאני ראיתי

חמאס שילם משכורת חודשית לפעילים צבאיים סדר גודל של 100-800 אלף

דולר. זה הרבה כסף. זה כשלעצמו לבד בשנה דורש סביב 300 מיליון דולר, רק

הפעילים הצבאיים. יש סעיף שלם על חפירת מנהרות כמה זה עולה. זה עוד כמה

מאות מיליוני דולרים. יש לך את המשטרה, יש לך את הניהול השוטף. בשורה

התחתונה, חמאס נזקק בשנה סביב 2 מיליארד דולר. אז חלק ניכר מגיע מקטאר,

כ-360 מיליון דולר. האיראנים מעבירים כ-200 מיליון דולר. חלק עצום מהכסף, כל

מה שנכנס לרצועת עזה, משאיות, כל מה שאנחנו לא רוצים - החמאס גוזר עליו

כסף ומס. זה סכומי עתק. יש לך עמותות במערב, פה אף אחד לא מדבר על זה

היום, כולם מדברים על ציר פילדלפי, לחמאס יש מפלצת שנבנתה בעולם בשנה

האחרונה, בארה"ב, בקנדה, באירופה, באוסטרליה, שלא רק מזרימה כסף - היא

עושה מלחמה על התודעה, היא משפיעה על פוליטיקאים, חודרת לפרלמנטים.

אנחנו עוסקים בעזה, אבל בחוץ יש לנו מפלצת שנבנית לנו שהיא בעצם מאוד

מאוד מסוכנת להמשך. חמאס ככה מצליח לגייס סכומי עתק, כשבסופו של דבר

זה מתפוצץ לנו בפנים ב-7.10, כשאנחנו פתאום רואים את כל מה שהחמאס

בונה. אבל אם היינו מצליחים לעצור את זה ב-7.10 מילא. כי אני אומר שסינוואר

מבין היטב שבלי כסף אין לו זכות קיום. הוא לא יכול לנהל את המערכת הזאת. אידאולוגיה מאוד חשובה, אבל אם סינוואר לא ישלם לפעילים שלו והם לא יוכלו לקנות אוכל למשפחות, הם לא ימשיכו. זה ככה עובד. והכסף ממשיך לזרום. למה? כי לקח הרבה מאוד חודשים עד שהצבא נכנס לאיזושהי מערכה כלכלית בעזה.

איל בן ראובן: אתה מדבר על עכשיו?

העד: עכשיו. עכשיו זה השתפר, אני חייב להגיד, אבל זה לקח לנו זמן ועשינו טעויות קריטיות. התחילו לטפל בתשתית הפיננסית, לעצור את החלפנים, להחריג כמויות עצומות של כסף, אבל עדיין היו כמה פרצות. לדוגמה, בבנקים בעזה היה כמיליארד שקל ערב המלחמה. אז ישראל במקום-

רפי בן שטרית: כסף מזומן?

העד: כסף מזומן בכספות של בנק פלסטין ובנקים אחרים. אז במקום שישראל, והיא יכולה לעשות את זה ואני אומר את זה באחריות, תבקש שהבנקים האלה יופקדו בבנק ישראל, אז לא עושים. אז החמאס גנב את כל הכסף. רוקן את הכספות. חצי מיליארד, קצת יותר. זה אורך נשימה של שנה, או חצי שנה. זה נותן לסינוואר אוויר לנשימה. שתיים, כל מערך התרומות שבנינו הוא מאוד בעייתי. אחד, בחסות התרומות מוברח גם כסף וגם אמל"ח, אבל גם התרומות האלה נמכרות על ידי חמאס בשוק. אנחנו לא יכולים לבדוק את המשאיות. כל עוד אתה לא תחנוק אותו, זה כושר ההישרדות שלו.

איל בן ראובן: מידיעתך, נשאלת לגבי רפי על ממשלת השינוי, יש לנו תקופה של ממשלת שינוי שלפיד אמר שזה נעצר. נגיד שמהו עצר. אני מניח שהצינורות האחרים המשיכו לעבוד.

- העד: חד משמעית.
- איל בן ראובן: השאלה היא האם כשנתניהו ב-2022 כשהוא חוזר לשלטון, האם סוגיית המזוודות חוזרת? או עצימת העיניים לגבי כספים?
- העד: אני יודע שהקטארים חוזרים לממן, איך בדיוק אני לא יודע, עד ערב המלחמה.
- רפי בן שטרית: מנגנון המזוודות חוזר על עצמו?
- העד: זה אני לא יודע. הכסף עובר, הקונספציה של כסף תמורת שקט ממשיכה לעבוד. גם היום עדיין נכנס כסף לרצועה, שלצערי הרב נותן לדעתי האישית לסינוואר את האוויר לנשימה בנושא הזה. אולי אחד הדברים שאותי הכי מדאיגים זה שאני שומע קולות שבהסדר עתידי רוצים לתת לקטארים לשקם את רצועת עזה.
- רפי בן שטרית: הם הוכיחו את עצמם, חניה לא חסר.
- העד: זו התמונה לגבי עזה, תמונה לראייתי מאוד קשה בנושא מימון שזרם לרצועת עזה. עוד פעם, בראייתי הוא החמצן המרכזי שאפשר לחמאס לבנות את מה שהוא בנה. דרך אגב, אם הכסף הזה לא נכנס, צריך לזכור, החמאס צריך בראש ובראשונה לנהל את רצועת עזה. זאת אומרת, הוא חייב להפנות משאבים לדברים אחרים. זה פחות משאבים שהולכים לזרוע הצבאית. אבל כאשר אנחנו מאפשרים את הכמויות העצומות האלה של הכסף להיכנס לרצועת עזה, אתה משחרר אותו לגמרי מאחריות לאוכלוסייה, ובעצם מאפשר לו לבנות את כל המערך הצבאי המטורף שהוא בנה ברצועת עזה.
- שלמה אהרונישקי: אתה יכול להגיד, עד כמה שאתה יכול, שכל הרצף הזה בעקבות הכסף אני קורא לו בתוצאה שלו ביבי מסכן את הביטחון במדינה?

העד: נאמר מקודם בצדק, המדיניות הזאת שאפשרה להזרים מיליארדי דולרים לרצועת עזה היא זאת שאפשרה לחמאס לבנות את כל התשתית המפלצתית שהוא בנה שם - מנהרות, אמל"ח, אימונים. ולצערי הרב, בקורלציה מלאה ל-7.10.

איל בן ראובן: אתה יודע האם היו פה, מה שאתה יכול להגיד מידיעתך, יש פה שיקול אחד שהוא הקונספציה של שקט תמורת שקט, ניתן להם כסף והם ישתקו, הם חלשים, הם לא יכולים לעשות לנו הרבה, אנחנו נסתדר עם הדבר הזה. מדי פעם נבעט, ניתן כסף, וככה זה ייבנה. יש שיקולים נוספים לדעתך שאפשרו פה? כי הסיפור הזה שאתה מספר אותו הוא קרוב מאוד בעיניי, בלי שאני מומחה במשפט ויש לנו לידנו שופטת, לעניין פלילי. זאת אומרת, זה כסף שאם אני הייתי עושה דבר כזה הייתי יושב כנראה בבית סוהר על המזוודות. אני מניח שיש לא הרבה אנשים ששותפים למעגל הזה. הרי זה לא המוסד העביר את הכסף או השב"כ. יש מין צינור כזה שהקטארי בא, אני לא יודע עם מי הוא שותה קפה, אמרת קודם המנהל האזרחי וזו שאלה מעניינת איפה הוא בתוך המעגל העקום הזה. מה אתה יכול להגיד לנו על זה?

העד: יש הרבה שמועות, הן לא מוכחות. יש גם מסמכים שהודלפו, אבל זה לא נחקר.

שלמה אהרונישקי: צריך להזמין לפה את יגאל כרמון, הוא עשה עבודת מחקר על זה.

העד: קודם כל, חובה שייחקר. אני אגיד גם למה. אני קצת מכיר את עבודת החקירה הכלכלית נקרא לזה. אני חושב שמסמכים מסוימים שהודלפו בנושא הזה בתחילת הדרך היו חייבים להיבדק. למה? כי מאותו מאגר מידע שהודלף אנשים עמדו לדין בעולם. זו תקיפה שבוצעה על מאגר מידע קטארי, וממנו הודלפו. אז כל פרשיית פיפ"א בעולם נחשפה מזה, פרשיית נשיא דרום אפריקה נחשפה מזה, ומאותו מאגר דלפו מספר מסמכים. נכון, הם אומרים על כוונה של הקטארים לשלם, ואין

הוכחה להמשך וכלום. אז קרתה תופעה מעניינת, ואני אומר את זה בזהירות, מישהו התחיל להדליף כמויות עצומות של מסמכים. כשאני ראיתי אותם בהתחלה אמרתי טוב, מישהו פה עושה עכשיו תרגיל, מתחיל לזרוק למערכת מסמכים מפוברקים לחלוטין ובעצם נקרא לזה במונחים משטרתיים לזהם את כל היכולת לבצע איזושהי בדיקה. שיטות העברת כספים, כאילו חלק מהכסף עבר דרך ארגוני טרור, וחלק עבר בצ'קים. שוחד לא משלמים ככה, ובטח לא בצורה הזאת. לדעתי זה זיהם את כל הסיפור. אבל הסיפור הזה צריך להיחקר. ואני אתן עוד משהו, אני במקרה, לא בגלל שאני מחובר-

איל בן ראובן: אתה אומר בעצם שאתה כאיש מקצוע לצורך העניין, שמכיר את הנושא הזה היטב, אתה ממליץ או אומר את הנושא הזה של העברת הכסף, הדרך שבה הועבר הכסף מקטאר לחמאס, הדבר הזה צריך להיבדק בחקירה.

העד: כן, אני חושב שזה צריך להיבדק בחקירה. ואני סתם אתן עוד דבר שהופנה לתשומת לבי על ידי אנשים שיודעים שאני חוקר קטאר. הייתה חקירה גדולה מאוד על פרשת הצוללות. תשאלו מה הקשר של פרשת הצוללות למה שאנחנו מדברים עכשיו. ואז מפנה את תשומת לבי דווקא גורם חקירתי גרמני, ואומר לי אתה בדקת פעם מי עומד מאחורי טיסנקרופ? תבדוק טוב את הקשר הקטארי לטיסנקרופ. בדקתי, וראיתי מעורבות בלתי רגילה של הקטארים. אני לא יודע להגיד, אבל הדברים האלה צצים ועולים.

רפי בן שטרית: אני רוצה לשאול אותך שאלה מחוץ לפריזמה הכלכלית שאתה אמון עליה. אתה איש ארגון הביון, עבדת במוסד. אני יודע שהמוסד לא כל כך עובד בעזה, אולי אני טועה, אני לא יודע. איפה אתה רואה אחריות של המוסד ברמה של אחריות כוללת ואיסוף מודיעין? אנחנו יודעים ה-7.10 אירוע טקטי של אוגדת עזה, כשל של

הצבא, אבל יש פה משהו יותר רחב. יש פה גם שירותי ביטחון אחרים שמעורבים. איפה המוסד באירועי ה-7.10? איפה האחריות בדברים שהיו לפני כן, בתהליכים? אולי אתה יכול להאיר את עינינו פה.

העד: זה מעניין שדווקא באה שאלה כזאת ממך. יש לי אהבה עצומה לארגון הזה, והוא עושה דברים נפלאים, ויש לי כעס. אנחנו צריכים להבין, תראו, חמאס נכון שאתה לא מתעסק בו בשוטף, אבל כל סוגיית הברחות האמל"ח לרצועת עזה, כל סוגיית המעורבות האיראנית - כסף, אימונים, הנחיות, קשר חיזבאללה-חמאס, קטאר-חמאס, העברות הכספים, פעילות חמאס בחו"ל, טורקיה, הכול לצערי הרב זה אחריות שלנו. אני אומר שלנו, כי אני חלק מזה. ולהגיד שאין לי אחריות זה כאילו לבודד עוד פעם את ציר פילדלפי כפתרון לכל הבעיה. לא, חמאס זה לא עזה. חמאס זה מפלצת, זה משהו עולמי. הוא היום פועל בכל העולם. להגיד שאני יכול להילחם בחמאס רק ברצועת עזה, אני פשוט משקר את עצמי. ואיפה כל הפעילות של הברחות האמל"ח היום וארגוני הפשיעה שקשורים לחמאס, והברחות מירדן? זו סוגייה מאוד קריטית. ולכן יש אחריות מלאה לשורה של גורמים, שנכון שהיום הם לא עולים, אבל יש אחריות מלאה על גם מה שקורה ברצועת עזה.

איל בן ראובן: נתת פה חתיכת מגרש רציני. אני יודע שאתמול שמעו את זה עוד כמה מפקדים, החברה שלי מה שנקרא.

שלמה אהרונישקי: החברה שלנו.

איל בן ראובן: אתה מהחברה שלי גם. כולנו חבורה אחת של אנשים שאכפת להם.

העד: אני רואה חשיבות רבה בדברים. תראו, אנחנו אכלנו אותה, סליחה שאני משתמש בביטוי.

שלמה אהרונישקי: אנחנו כבר הפסדנו, כן, ברור.

העד: אני רוצה שננסה, הלוואי ונפיק לקחים לעתיד ולא נחזור על אותן טעויות. אני מסתובב המון בעולם, אני עוזר לרשויות, שמגלות הרבה יותר עניין במערכה הזאת מאשר במדינת ישראל ומפחדות. אני אומר לכם מה שאני אומר להם - אנחנו כמדינה הפסדנו, את ה-11 בספטמבר שלנו חטפנו. אתם הבאים בתור, ואתם תחטפו. אם לא תתמודדו עכשיו ותפיקו את הלקחים כמו שאני מנסה להסביר לכם, ותתחילו להבין את המשמעויות של אגודות צדקה ושל הפעילות הקטארית והאיראנית אצלכם. לפני חודשיים הגרמנים עשו מבצע מדהים, הם פרצו למרכז האסלאמי בהמבורג, מה שהם מצאו שם מפחיד על המעורבות של חמינאי עצמו בהנחיות, בפעילות חתרנית, בהנחיות לטרור, מה שאתם לא רוצים. הגרמנים מבוהלים. אז אם אתם לא תתעוררו, אתם תאכלו אותה ותאכלו הרבה יותר קשה. אתן מדינות כבושות כבר על ידי האסלאם הרדיקלי, אתן פשוט לא יודעות את זה. אז תתעוררו. אני מזהיר, אני לא רוצה לראות את הקטארים קונים חברות ישראליות. אני יודע שהם התחילו בתהליך הזה, הם רצו, כמו שהם רוצים לקנות את כל העולם, כי זה מקור השפעה. אני לא רוצה לראות בכירים ישראלים מדברים עם הקטארים. אני רוצה שאנחנו נגן על עצמנו. איך נגן על עצמנו? צריך לצאת החוצה, ולספר על זה ולדבר על זה.

שלמה אהרונישקי: אולי שאלה ככה חצי היפותטית, איך מה שאתה יודע ומבין אף אחד לא הבין ויודע? אני מתכוון ממערכת הביטחון בעיקר. או שכן, וקולם לא נשמע, לא יודע.

העד: זו בעיה. מי שמנהל את המערכה זה בדרך כלל אנשי צבא. זה יישמע מצחיק, אבל אנשי צבא ומלחמה כלכלית לא הולך ביחד. אני אגיד דבר יותר גרוע מזה, אם

תחשבו טוב, במערכה כלכלית אין תהילה. עצרתי חלפן? מה אני אגיד, החרמתי

כסף מבנק?

איל בן ראובן:

השאלה של שלמה חשובה. מה שמטריד אותי זו דווקא האמירה שלך בסוף שאתה כועס על הארגון שהיית בו, כי אתה רואה את מאיר דגן, ואני חייב לומר שהוא חברי וידידי, מפקדי, והוא מבין והוא נלחם נגד הדבר הזה, ואלה שאחריו, אני לא רוצה לנקוב בשמות, הם לא עושים את המלחמה הזאת. למרות שאין לי ספק, אין מצב שיוסי, תמיר וכל מי שהיה שם לא יודע שהכסף הזה עובר והוא עובר לחמאס, ושיש בזה בעיה גדולה, ואין מלחמה בעניין הזה. לכן גם שאלתי קודם, שזו שאלה שמאוד מטרידה אותי, אבל לא הם עומדים לחקירה. אבל אני אומר האם מערכת הביטחון, שהיא גם רמטכ"ל, גם ראש מוסד, גם ראש שבי"כ, כולם חברים באותה קהילת ביטחון, איך אתם לא מנהלים מלחמה נגד התופעה האיומה הזאת? בעצם אתם גם נדבקים לקונספציה באיזושהי צורה, או לפחות לא נלחמים בקונספציה הזאת שהמלחמה נגד מדינה פלסטינית עוברת דרך כסף לחמאס. ברור לי מה ראש הממשלה חושב, אבל הייתי מצפה ממערכת הביטחון למלחמה.

העד:

אני מסכים לחלוטין, אני לא מסיר את האחריות ממערכת הביטחון שלא שמה את זה בתפיסה בכלל כנדבך מאוד מרכזי במערכה. דרך אגב, זה לא הנדבך היחיד, זו מלחמה על התודעה, את מישהו זה מעניין במדינת ישראל? ומלחמה משפטית, שאנחנו מפסידים בה על כל הגזרות, מישהו מנהל במדינת ישראל? האויבים שלנו עושים את זה בצורה מדהימה, הם מביסים אותנו. אנחנו לא מבינים שמלחמה משפטית הנזק שלה יכול להיות יותר גרוע ממלחמה צבאית. אנחנו לא מבינים שבמערכות המודרניות אנחנו חייבים להכניס כלים הרבה יותר מתקדמים

ולהשתמש בכל היכולות שלנו כדי להתמודד עם זה? התשובה שאני נותן היא לא. לא, אנחנו לא, אנחנו עדיין מתמקדים בקונספציה מסוימת, דרך הכוונת, והעולם השתנה. העולם היום הרבה פחות בשל למלחמות קונבנציונליות. אני לא יודע אם אנחנו נוכל לנהל בעתיד עוד מלחמות כאלה. ולכן אנחנו חייבים לחשוב אחרת, ולהכניס כלים אחרים שהם הרסניים לא פחות.

ראינו אתמול ושלשום.

איל בן ראובן:

בדיוק. תחשבו את זה גם בעולמות של מלחמה כלכלית, וזה אפשרי, ולא נרחיב על זה. אתה יכול לעשות בולה ומבולקה. הבטחתי מילה על חיזבאללה, חיזבאללה הרבה יותר פגיע מחמאס מבחינה כלכלית. הרבה יותר פגיע. לחיזבאללה באמת אפשר לגרום לו נזק כלכלי אסטרטגי.

העד:

למה הוא יותר פגיע?

שלמה אהרונישקי:

קודם כל, התלות שלו במערכת הבנקאות הלבנונית היא אקוטית. שתיים, התלות שלו בכסף מסמים היא אקוטית. העולם ואנחנו לא נלחמים בזה. אחד מקורות המימון הכי גדולים של איראן וחיזבאללה בא מהקפטגון, הסם הארור הזה שלוחמי הנוח'בה של החמאס ודאעש השתמשו בו. מקור הכנסה מטורף. איום אסטרטגי על ירדן, איום אסטרטגי על ערב הסעודית ועלנו. אני אומר לכם, כמות הקפטגון שמופצת בישראל היא נוראית. היא פשוט מאיימת עלנו. ומה אנחנו עושים עם זה? מי מטפל בזה? איפה המפעלים של הקפטגון אתם יודעים? בגבול סוריה-ירדן. מישהו הפציץ פעם את המפעלים האלה? מישהו פגע פעם? מישהו חשב לגעת בזה פעם? אז אם אתה לוקח את זה כמערכה, אתה יכול לפגוע בחיזבאללה בבנקים. יש להם מרכז ניהול פיננסי בחיזבאללה, נקרא "ההלוואה הטובה", והם מנהלים שם את כל החשבונות והכול. מי שחושב יצירת, חבר'ה,

העד:

אפשר. האם זה עולה פחות? כן. האם זה צריך להשקיע משאבים פחות? כן. האם העולם יקבל את זה? לדעתי העולם יקבל יותר אם תעשה מבצעים כלכליים. העובדה שמישהו עשה מבצע, מי שעשה, ואף אחד לא קם וצעק. אז יש לך את הכלים, אתה צריך פשוט להתחיל להכניס אותם לתוך סל הכלים שלך.

איל בן ראובן: תודה רבה.

ורדה אלשיך: תודה רבה וימים טובים.

העד: אמן.

העד יוצא מן האולם.

- הישיבה ננעלה -